

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства
щодо правового регулювання відповідальності за надання міграційним
органам недостовірних відомостей з метою отримання документів, які
посвідчують особу або підтверджують її спеціальний статус*

Анотація. В аналітичній записці досліджуються особливості законодавчого регулювання в окремих країнах питань, що стосуються відповідальності за надання міграційним органами недостовірної інформації («міграційного шахрайства»). У цьому контексті розглядаються підстави та порядок притягнення до відповідальності за надання міграційним органам для ідентифікації осіб неправдивих свідчень, пояснень, документів, які містять недостовірні відомості, іншим чином вводять в оману працівників міграційних служб із метою отримання паспортів або інших документів, що посвідчують особу чи підтверджують її спеціальний статус (біженця, шукача притулку тощо), відмінні та спільні ознаки такої відповідальності.

Окрім того, досліджуються види та суб'єкти відповідальності за такі дії, різновиди стягнень (покарань), що застосовуються за їх вчинення, а також органи, уповноваженні їх застосовувати, особливості відповідальності свідків та перекладачів, які залучаються для ідентифікації особи та надають щодо неї завідомо неправдиві відомості.

Метою дослідження є визначення пріоритетного виду відповідальності (адміністративної або кримінальної), яка встановлена в окремих країнах за вищевказані порушення. Для цього проведено аналіз законодавства та правозастосовної діяльності міграційних органів.

Зазначені питання проаналізовано на прикладі США, Великої Британії, а також таких країн-членів Європейського Союзу (далі – ЄС): Німеччина, Франція, Італія, Нідерланди, Польща, Латвія, Литва.

I. Вступна частина

Досліджувані питання набувають особливої актуальності в контексті протидії нелегальній міграції, з якою останнім часом зіткнулися більшість країн ЄС. У цих країнах протидія нелегальній міграції відноситься до компетенції Європейської Агенції з прикордонної та берегової охорони (FRONTEX)¹. Запобігання підробленню документів із метою в'їзду та перебування на території ЄС – ключовий напрямок діяльності «FRONTEX», спрямований на координацію запобігання нелегальній міграції на двох рівнях – національному та загальноєвропейському.

За даними цієї організації, кількість осіб, які намагалися дістатися території ЄС, зокрема з Північної Африки, лише в період із січня по квітень 2023 року, порівняно з тим ж періодом минулого року, зросла на 292 % і становить близько 42 тис. осіб². Як наслідок, у державах ЄС на 46,5 % зросла кількість клопотань про надання притулку. Найбільшу кількість таких заяв було подано в Німеччині, Франції, Італії, Іспанії та Австрії.

¹ European Border and Coast Guard Agency (Frontex). URL: <https://www.frontex.europa.eu>

² Frontex прогнозує зростання числа нелегальних мігрантів в ЄС. URL: <https://www.dw.com/uk/frontex-prognozue-zbilsenna-kilkosti-nelegalnih-migrantiv-v-es-u-2023-roci/a-65610141>

Правове регулювання відповідальності за порушення міграційного законодавства, у тому числі, за надання міграційним органам недостовірних відомостей з метою отримання документів, які посвідчують особу або підтверджують її спеціальний статус, встановлюється національним законодавством кожної окремої країни ЄС. Водночас загальні правові критерії та принципи такого регулювання визначаються відповідними міжнародними нормативно-правовими актами.

Основними документами, якими, серед іншого, визначаються загальні засади щодо відповідальності за надання мігрантами в ЄС неправдивої інформації або підроблених документів для надання притулку чи перебування на території країн-членів ЄС, є Директива про тимчасовий захист 2001/55/ЄС³, затверджена Рішенням Ради ЄС від 04.03.2002 року, та Директива 2013/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26.06.2013 року щодо загальних процедур надання та позбавлення міжнародного захисту⁴.

Загальні стандарти щодо переміщення осіб через зовнішні та внутрішні кордони ЄС встановлює Регламент (ЄС) 2016/399 Європейського Парламенту та Ради від 09.03.2016 року щодо Кодексу Союзу про правила, які регулюють пересування осіб через кордони (Шенгенський прикордонний кодекс) *Union Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code)*⁵.

Держави-члени ЄС адаптують своє міграційне законодавство відповідно до чинного законодавства ЄС. Зокрема, спільні заходи щодо перетину внутрішніх кордонів особами та прикордонного контролю на зовнішніх кордонах мають відповідати Шенгенським правилам, які закладені в рамках Союзу⁶.

Законодавство ЄС передбачає кримінальну відповідальність за контрабанду, торгівлю людьми, а також нелегальне проживання громадян третіх країн. Водночас за порушення, пов'язані з незаконним в'їздом / перетином кордону або перебуванням на території держав-членів ЄС громадян третіх країн, передбачено можливість застосування адміністративної відповідальності.

Згідно з Регламентом ЄС 767/2008 від 09.07.2008 року, що є складовою частиною вищезазначеного Шенгенського прикордонного кодексу, на території країн ЄС діє Візова Інформаційна Система (VIS (VIS) ЄС), яка призначена для обміну біометричними та іншими даними щодо осіб між державами-членами. Відповідно до пункту 9 Регламенту ЄС (CODEC-538 (16/06/2009))⁷ «...реєстрація біометричних даних (у тому числі, відбитків пальців) є необхідною умовою для отримання візи та здійснюється... за обов'язкової присутності заявника».

³ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001L0055>

⁴ Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection (recast). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32013L0032>

⁵ REGULATION (EU) 2016/399 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 March 2016 on a Union Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0399>

⁶ The Schengen acquis. URL: <https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/SCH.ACQUIS-EN.pdf>

⁷ Візовий кодекс ЄС п. 9. URL: <https://www.slideshare.net/EWBUkraine/ss-62623719>

Пунктом 10 зазначеного Регламенту встановлено граничний термін дійсності наданих відбитків пальців – 59 місяців, після чого їх потрібно поновлювати⁸.

Водночас відповідно до статті 32 пункту 1(b) Регламенту ЄС (CODEC-538 (16/06/2009)) у випадку, «... якщо існують обґрунтовані причини для сумнівів в оригінальності документів, наданих заявником, або достовірності їх змісту, надійності тверджень (роз'яснень щодо цілей перебування), зроблених заявником, або щодо його намірів залишити територію держав-членів ЄС до завершення терміну дії візи», у видачі візи буде відмовлено⁹.

Кожна держава-член ЄС, керуючись викладеними у вищезазначених документах загальними стандартами і приписами та імплементуючи їх у своє національне законодавство, встановлює конкретні норми та правила у сфері міграційної політики, у тому числі, підстави та порядок притягнення до відповідальності осіб, винних у їх порушенні, заходи покарання за так зване «міграційне шахрайство» тощо.

З огляду на викладене, вбачається доцільним детально проаналізувати запропоновані питання правового регулювання, звернувшись до особливостей національного законодавства та правозастосовної практики деяких європейських країн та США.

II. Основна частина

Німеччина

У Німеччині основними нормативно-правовими актами, що безпосередньо регулюють питання відповідальності за надання міграційним органам неправдивих свідчень, пояснень, документів, які належать іншим особам, під час ідентифікації осіб, що набувають статусу біженців («міграційне шахрайство»), є спеціальні федеральні закони: «Про надання притулку»¹⁰ 1992 року та «Про проживання, роботу та інтеграцію іноземців на федеральній території» (AufenthG)¹¹ 2004 року.

Згідно з їх нормами під час проходження процедури реєстрації в закладі первинного приймання біженців або в центрі переселенців мігрант (біженець) має подати документи, які посвідчують його особу та містять підстави для звернення із проханням про отримання притулку в Німеччині. Під час реєстрації особі видаються довідка про реєстрацію (Ankunftsnachweis), тимчасове посвідчення (Fiktionsbescheinigung) або довідка про реєстрацію особи у притулку (Anlaufbescheinigung), які мають важливе значення для подальшого отримання особою статусу біженця.

Вказану процедуру («Widerrufsverfahren») здійснює Федеральне відомство у справах мігрантів та біженців (BAMF)¹². За результатами перевірки приймається рішення щодо доцільності подальшого оформлення особи в якості біженця чи мігранта або про відмову в цьому. У випадку виявлення факту, що особою під час її ідентифікації міграційним органам було надано неправдиві свідчення, пояснення або підроблені (фіктивні) документи, останні автоматично анулюються.

⁸ Візовий кодекс ЄС п. 10. URL: <https://www.slideshare.net/EWBUkraine/ss-62623719>

⁹ Візовий кодекс ЄС п. 32. URL: <https://www.slideshare.net/EWBUkraine/ss-62623719>

¹⁰ Asylgesetz (AsylG). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/asylvfg_1992/BJNR111260992.html

¹¹ Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (AufenthG). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/

¹² BAMF. URL: https://www.bamf.de/DE/Startseite/startseite_node.html

Відповідно до § 30 Закону «Про надання притулку» заява про надання притулку має бути відхилена у випадку, якщо:

- доводи іноземця необґрунтовані або суперечать самі собі в істотних моментах, явно не відповідають фактам або ґрунтуються на підроблених чи спотворених доказах;

- іноземець вводить в оману щодо своєї особи чи громадянства країни походження під час здійснення процедури оформлення притулку або відмовляється надати цю інформацію;

- іноземець подав іншу заяву або прохання про надання притулку чи надав інші особисті дані,

- іноземець подав заяву про надання притулку, щоб запобігти загрозовому припиненню його перебування, хоча раніше він мав достатню можливість подати заяву про надання притулку тощо.

Цим же параграфом встановлено можливість здійснення прискореної процедури щодо прийняття вказаного рішення, якщо іноземець:

- увів в оману міграційні органи, надавши неправдиву інформацію чи документи, або приховавши документи про свою особу чи громадянство;

- навмисно знищив документ (паспорт), що посвідчує особу, або проїзний документ, який дозволив би встановити його особу чи громадянство країни його походження;

- подав додаткову заяву виключно для того, щоб відстрочити або перешкодити виконанню рішення, яке вже було прийнято або є неминучим і яке потенційно призведе до його подальшої депортації;

- відмовляється виконувати зобов'язання взяти в нього відбитки пальців на виконання Регламенту (ЄС) 603/2013 Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року;

- був раніше висланий з Німеччини із серйозних причин порушення громадської безпеки чи громадського порядку, або існують серйозні припущення або підстави вважати, що особа біженця становить суттєву загрозу національній безпеці чи громадському порядку Німеччини.

Федеральне законодавство Німеччини за вищевказані порушення встановлює кримінальну відповідальність як для осіб, що безпосередньо надають неправдиві відомості або фіктивні документи для отримання притулку на території Німеччини, так і для будь-яких інших осіб, що сприяють цьому.

Зокрема, пункт 1 § 84 Закону «Про надання притулку» встановлює, що будь-яка особа, яка спонукає або підтримує іноземця надавати неправдиву або неповну інформацію під час проходження процедури надання притулку у Федеральному міграційному відомстві або під час судового розгляду з метою отримати визнання як особи, що має право на притулок, або отримання міжнародного захисту, карається *штрафом та позбавленням волі на строк до трьох років або тільки штрафом*.

Пункт 2 § 84 передбачає застосування в особливо тяжких випадках покарання у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років або штрафу. При цьому особливо тяжкий випадок виникає, коли:

- винна особа отримує або їй обіцяють фінансову вигоду за дію, спрямовану на підтримку іноземця надати невірну або неповну інформацію під час процедури надання притулку;

- така дія має місце повторно або на користь більше п'яти іноземців.

Параграф 86 Закону «Про надання притулку» встановлює, що особа у випадку неправомірного використання персональних даних несе відповідальність у вигляді позбавлення волі *на строк до одного року або штрафу в розмірі до двох тисяч п'ятисот євро*.

У параграфі 95 Закону «Про проживання, роботу та інтеграцію іноземців на федеральній території» (AufenthG)¹³ передбачено покарання у виді позбавлення волі *на строк до одного року або штрафу* у випадках, якщо:

- особа навмисно знищила паспорт;
- особа перебуває у країні без посвідки на проживання;
- особа несанкціоновано проникла на федеральну територію Німеччини;
- особа проігнорувала заходи ідентифікації;
- особа порушила вимогу надання міграційної звітності;
- особа порушила встановлені законодавством заборони на проживання;
- особою було отримано дозвіл на проживання внаслідок надання неправдивої інформації або фальсифікованих (підроблених) документів.

У разі наявності обтяжуючих наслідків може застосовуватися покарання у виді позбавлення волі *на строк до трьох років*. Кожне покарання призначається індивідуально з урахуванням особливостей кожного конкретного випадку.

Пункт 2 (а) § 98 вказаного Закону встановлює, що особа, яка навмисно чи з необережності не надає або ігнорує надання документу, що посвідчує її особу, або не надає його міграційним органам вчасно, *карається штрафом до 50 тисяч євро*.

Відповідна кримінальна відповідальність може наставати і за вчинення інших діянь, об'єктивна сторона яких охоплює дії, пов'язані з наданням особою неправдивої інформації або підроблених документів щодо себе міграційним органам.

Так, особа може нести відповідальність згідно з положеннями § 267 «Підробка документів» Кримінального кодексу Німеччини (StGB)¹⁴. Як зазначено в цій нормі, особа, яка виготовляє фальшивий документ, фальсифікує справжній документ або використовує фальсифікований документ *для введення в оману під час проведення будь-яких операцій*, карається *позбавленням волі на строк до п'яти років або штрафом*.

За вищевказані дії особа може бути притягнута до відповідальності і згідно з параграфом 263 «Шахрайство» Кримінального кодексу Німеччини. Диспозицією цієї статті визначено, що будь-яка особа, яка з наміром отримати незаконну фінансову вигоду для себе чи для третьої сторони завдає шкоди, створюючи або зберігаючи для надання неправдиві документи (факти), або спотворюючи чи приховуючи справжні факти, підлягає позбавленню волі *на строк до п'яти років або карається штрафом*. В особливо тяжких випадках передбачено покарання у вигляді *позбавлення волі на строк від шести місяців до десяти років*.

¹³ Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (AufenthG). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/

¹⁴ Strafgesetzbuch (StGB). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>

Параграф 269 цього Кодексу передбачає кримінальну відповідальність за фальсифікацію доказових даних. Визначено, що будь-яка особа, яка зберігає або змінює дані, що мають значення для доказів у юридичних операціях, із метою введення в оману таким чином, що доступ до них призведе до отримання фальшивого чи фальсифікованого документа, або використовує дані, збережені чи змінені у такий спосіб, буде покарана *позбавленням волі на строк до п'яти років або штрафом*.

У параграфі 281 Кримінального кодексу Німеччини передбачена відповідальність за «Неправомірне використання документів, які посвідчують особу». Згідно з ним використання документа, що посвідчує особу та виданий іншій особі з метою обману в юридичних операціях, або надання іншій особі документа, що посвідчує особу, який не виданий для неї, з метою обману, карається *позбавленням волі на строк до одного року або штрафом*.

Таким чином, відповідно до законодавства Німеччини за дії, пов'язані з наданням міграційним органам неправдивих свідчень, пояснень, документів, які належать іншим особам, під час ідентифікації осіб, що набувають статусу біженців чи отримують притулок, передбачено кримінальну відповідальність.

Така відповідальність безпосередньо встановлюється у спеціальних законах, що регулюють суспільні відносини у сфері міграційної політики. Цими законами передбачено можливість застосування максимальних покарань у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років.

Водночас, кримінальна відповідальність може наставати і згідно з нормами Кримінального кодексу Німеччини у випадку вчинення інших діянь, об'єктивна сторона яких охоплює дії, пов'язані з наданням вказаними особами неправдивої інформації або підроблених документів міграційним органам. Насамперед, це стосується складів таких кримінальних правопорушень, як «підробка документів», «шахрайство», «неправомірне використання документів, які посвідчують особу». Максимальним покаранням (за наявності обтяжуючих обставин), яке передбачено за такі дії Кримінальним кодексом Німеччини, є позбавлення волі на строк до десяти років.

При цьому федеральне законодавство Німеччини за вищевказані порушення встановлює кримінальну відповідальність як для осіб, які безпосередньо надають неправдиві відомості або фіктивні документи для отримання притулку на території Німеччини, так і для будь-яких інших осіб, що сприяють цьому. До них можуть бути віднесені й особи, які фактично виконують функції «свідків та перекладачів», що залучаються під час підтвердження особи та надають завідомо неправдиві відомості або документи, що сприяють отриманню особою документів на інше ім'я під час міграційного контролю. Однак законодавство Німеччині не виділяє «свідків та перекладачів» в окрему спеціальну категорію суб'єктів вказаної відповідальності.

Франція

Основними актами законодавства у сфері міграційної політики Франції є: Кодекс в'їзду та перебування іноземців і права на притулок¹⁵, Закон «Про контрольовану імміграцію, ефективне право на притулок та успішну інтеграцію»

¹⁵ Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070158/

від 10.09.2018 року¹⁶, Ордонанс «Щодо законодавчої частини Кодексу в'їзду та перебування іноземців і права на притулок» № 2020-1733 від 16.12.2020 року¹⁷.

Провідним нормативно-правовим актом у зазначеній сфері, безумовно, є спеціальний Кодекс в'їзду та перебування іноземців і права на притулок. Підстави та порядок в'їзду до Франції регулюються положеннями книги II цього Кодексу. Згідно зі статтею L.211-1 для того, щоб потрапити до Французької республіки, кожен іноземець повинен мати належні документи й візу відповідно до діючих міжнародних договорів та правил. Відмова іноземцям у в'їзді до Франції може бути застосована в таких випадках:

- особа представляє небезпеку для громадського порядку;
- особі було попередньо заборонено перебування на території Франції;
- щодо особи вже приймалося рішення про депортацію.

Усі рішення про відмову мають бути вмотивованими та схвалюватися спеціально уповноваженими на те посадовими особами. У період схвалення кінцевого рішення про допуск на територію Франції відповідні особи перебувають у зоні очікування.

Стаття L. 531-26 вказаного Кодексу встановлює, що Управління Франції у справах захисту біженців та осіб без громадянства може за власною ініціативою прийняти рішення за прискореною процедурою в таких випадках:

- заявник пред'явив неправдиві або фальсифіковані документи, що посвідчують його особу, або неправдиві проїзні документи, надав неправдиву інформацію або приховав інформацію чи документи, що стосуються його особистості, його громадянства або умов його в'їзду до Франції з метою ввести посадових осіб міграційної служби в оману, або подав декілька заяв про надання притулку під різними прізвищами;

- заявник надав міграційному відомству явно непослідовні та суперечливі, неправдиві або неправдоподібні заяви, які суперечать перевірній інформації щодо країни свого походження, тощо.

Стаття L. 531-27 Кодексу в'їзду та перебування іноземців та права на притулок регулює, що Управління Франції у справах захисту біженців та осіб без громадянства виносить рішення за прискореною процедурою на запит адміністративного органу, відповідального за реєстрацію заяви про надання притулку, у таких випадках:

- заявник відмовляється виконувати зобов'язання щодо виконання вимоги про надання дактилоскопічних відбитків пальців відповідно до Регламенту (ЄС) 603/2013 Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року;

- під час реєстрації заяви мігрант (біженець) надав фальшиві документи, що посвідчують особу, або підроблені проїзні документи, надає неправдиву інформацію або приховує інформацію чи документи, що стосуються його особи, громадянства чи умов його в'їзду до Франції з метою ввести адміністративний орган в оману, або надав декілька заяв про надання притулку під різними іменами (прізвищами);

¹⁶ Loi n° 2018-778 du 10 septembre 2018 pour une immigration maîtrisée, un droit d'asile effectif et une intégration réussie. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037381808>

¹⁷ Ordonnance n 2020-1733 du 16 décembre 2020 portant partie législative du code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042754770/>

- перебування заявника на території Франції становить серйозну загрозу для громадського порядку або державній безпеці.

Ухвалення за прискореною процедурою одного із перелічених вище рішень щодо біженців або осіб без громадянства є легальною підставою застосування заходів відповідальності.

Контроль за виконанням положень Кодексу та відповідні санкції передбачені у Книзі IV цього Кодексу. Відповідно до її положень постійно здійснюється автоматизований облік іноземців, в електронному вигляді зберігаються їхні фотокопії та результати дактилоскопії. Якщо іноземець вчинив правопорушення, надаючи фальшиві (підроблені) документи, то поліція або міграційний орган мають право відібрати в нього паспорт, або документ, який посвідчує його особу.

Окрім того, статті L. 321-1, L. 631-1 вказаного Кодексу встановлюють, що будь-який іноземець може бути підданий адміністративній забороні в'їзду на територію країни та її заморських департаментів, якщо він не проживає у Франції та не перебуває на її національній території, або якщо його присутність у Франції становила би серйозну загрозу громадському порядку, внутрішній безпеці чи міжнародним відносинам Франції.

Водночас стаття L 641-1 Кодексу встановлює, що адміністративне покарання у вигляді вигнання (депортації) із території Франції буде застосоване до іноземця, винного у вчиненні злочину чи іншого правопорушення, які передбачені положеннями Кримінального кодексу Франції. Стаття L. 131-30 цього Кодексу передбачає, що покарання у виді депортації з території Франції може бути оголошено назавжди або на термін не більше десяти років щодо будь-якого іноземця, винного у вчиненні злочину чи адміністративного правопорушення¹⁸.

Особливістю законодавства Франції є те, що кримінальна відповідальність за окремі порушення, вчинені у сфері міграційної політики, встановлюється такими спеціальними законодавчими актами, як Кодекс в'їзду та перебування іноземців та права на притулок та згаданим вище Законом «Про контрольовану імміграцію, ефективне право на притулок та успішну інтеграцію» від 10.09.2018 року.

Наприклад, статтею 35 цього Закону вносяться зміни до статті L. 611-3 Кодексу в'їзду та перебування іноземців та права на притулок, згідно з якими у випадку надання мігрантом міграційним органам неправдивих свідчень, пояснень, навмисно незаповненої міграційної декларації, ця особа підлягає *позбавленню волі на строк до одного року та штрафу в розмірі 3750 євро*. Окрім того, для неї встановлюється заборона знаходження на території Франції на строк до трьох років.

Статтею 36 вказаного Закону вносяться зміни до статті L. 624-1 Кодексу в'їзду та перебування іноземців та права на притулок, відповідно до якої іноземець, який ухиляється або намагається ухилитися від виконання адміністративної заборони на в'їзд, наказу (розпорядження) про видворення, заходу про депортацію або встановленого зобов'язання покинути територію Франції, *позбавляється волі на строк до трьох років*.

¹⁸ Code Penal. URL: <https://codes.droit.org/PDF/Code%20p%C3%A9nal.pdf>

При цьому рішення про видворення іноземця із Франції може бути схвалено у випадках, якщо:

- іноземець не може підтвердити законність свого в'їзду на територію Франції (за виключенням наявності діючого виду на проживання);
- закінчився термін дії візи або трьохмісячний строк (для категорій осіб безвізового в'їзду) із моменту в'їзду на територію Франції та вид на проживання не отримано;
- закінчився місячний строк від дати отримання повідомлення про відмову у продовженні виду на проживання або його скасування;
- закінчився місячний строк із моменту завершення тимчасового виду на проживання та іноземець не звернувся із проханням про його продовження.

Будь-який іноземець, якого було депортовано або на нього було накладено заборону на в'їзд до Франції, заборону на повернення на територію Франції або заборону на пересування по території Франції, у випадку повторного в'їзду до Франції без наявного дозволу карається *позбавленням волі строком у три роки*¹⁹.

Кримінальний кодекс Франції також містить низку *спеціальних* статей, згідно з якими особи, які порушують окремі вимоги міграційного законодавства, можуть бути притягнуті до передбаченої цим Кодексом кримінальної відповідальності.

Так, стаття L. 821-1 Кодексу встановлює, що в'їзд іноземця на територію країни та її заморських метрополій із використанням неправдивих або підроблених документів, що належать іншим особам, або у випадку обману щодо свого віку з метою видачі себе за неповнолітню особу, карається *позбавленням волі на строк до одного року та штрафом у розмірі 3750 євро*.

Стаття L. 822-1 передбачає, що для іноземця, який має нелегальний статус у Франції, відмова пройти процедуру зняття відбитків пальців (дактилоскопії) карається *позбавленням волі на строк до одного року та штрафом у розмірі 3750 євро* й одночасно трирічною заборонаю в'їзду на територію Франції та її заморських департаментів.

Аналогічна санкція передбачена для іноземців, які незаконно перебувають на території Франції, статтею L. 824-3 цього Кодексу. До них одночасно застосовується процедура видворення (депортації). Іноземець, засуджений за цією статтею, отримує додаткове покарання у вигляді трьох років заборони перебування на території Франції²⁰.

Кримінальним кодексом Франції встановлюється відповідальність за вчинення низки діянь, об'єктивна сторона яких може включати і дії, пов'язані з наданням особою міграційній службі неправдивих або підроблених документів, що посвідчують її особу, вчиненням інших перелічених вище порушень у сфері міграційної політики.

Зокрема, це може стосуватися статті L. 313-2 Кримінального кодексу Франції, яка передбачає відповідальність за шахрайство, а також статей L.434-13, L. 434-14, які встановлюють відповідальність за надання свідком неправдивих

¹⁹ URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037381808>

²⁰ Titre II: Sanctions (Articles L820-1 à L824-12). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGIARTI000042774592/2021-05-01>

свідчень або пояснень, а також статті L. 434-18 цього Кодексу, в якій передбачено відповідальність перекладача за фальсифікацію документів, що перекладаються.

При цьому неправдиві свідчення або пояснення визначаються як умисне повідомлення фактів або даних, які є неправдивими або спотвореними. За такі дії кримінальна відповідальність настає лише за умов, якщо буде доведено, що неправдиві свідчення вплинули на рішення судді або іншої посадової особи (поліції, прокуратури, органу державної влади). Відповідно до положень статті L. 434-13 Кримінального кодексу Франції свідок, який залучається під час підтвердження того чи іншого факту, за надання завідомо неправдивих свідчень або пояснень карається *позбавленням волі на строк 5 років та штрафом у розмірі 75 тис. євро*. Згідно зі статтею L. 434-14 цього Кодексу аналогічні діяння, вчинені за наявності обтяжуючих обставин, до яких, зокрема, відноситься отримання неправомірної винагороди або певної вигоди, коли особа, проти якої або на користь якої надано неправдиві покази, підлягає кримінальному покаранню, караються *позбавленням волі на строк 7 років та штрафом у розмірі 100 тис. євро*.

У статті L. 434-18 Кримінального кодексу Франції передбачено відповідальність перекладача. У ній визначено, що факт будь-якого спотворення, фальсифікації або перекручування перекладачем змісту слів або документів, що перекладаються, карається *п'ятьма роками позбавлення волі та штрафом у розмірі 75 тис. євро*. Такі ж дії, вчинені за наявності обтяжуючих обставин, аналогічних передбаченим у статті L. 434-14 цього Кодексу, караються *позбавленням волі на строк 7 років та штрафом у розмірі 100 тис. євро*.

Узагальнюючи викладене, необхідно констатувати, що в законодавстві Франції за порушення встановлених міграційних вимог, у тому числі, за в'їзд іноземця на територію країни із використанням неправдивих або підроблених документів, що належать іншим особам, надання міграційним органам фальсифікованих документів, що посвідчують особу, вчинення інших дій, пов'язаних із наданням недостовірної інформації при в'їзді та перебуванні особи на території країни, передбачено кримінальну відповідальність.

Особливістю законодавства Франції є те, що кримінальна відповідальність за порушення, вчинені у сфері міграційної політики, встановлюється *спеціальними законодавчими актами*, такими як Кодекс в'їзду та перебування іноземців та права на притулок та Законом «Про контрольовану імміграцію, ефективне право на притулок та успішну інтеграцію».

Окрім того, Кримінальний кодекс Франції також містить низку *спеціальних* статей, згідно з якими особи, які порушують зазначені вимоги міграційного законодавства, можуть бути притягнуті до передбаченої Кодексом кримінальної відповідальності. При цьому як спеціальними законодавчими актами, так і Кримінальним кодексом Франції до осіб, які вчинили такі правопорушення, передбачено ідентичне покарання у вигляді позбавлення волі на строк до одного року та штрафу в розмірі 3750 євро. Водночас до іноземців, які вчинили вказані кримінальні правопорушення, застосовується адміністративне стягнення (покарання) у вигляді видворення (депортації) із території країни.

Законодавство Франції не передбачає спеціальної відповідальності свідків та перекладачів за надання міграційним органам завідомо неправдивих відомостей під час підтвердження (ідентифікації) особи. Натомість Кримінальним кодексом

Франції встановлено «загальну» відповідальність свідка за надання неправдивих свідчень або пояснень, а також перекладача за фальсифікацію документів, що перекладаються. Однак, така відповідальність настає лише за умови, якщо вказані дії вплинули на рішення судді або іншої посадової особи (поліції, прокуратури, органу державної влади). При цьому максимальне покарання за вчинення свідком та перекладачем названих порушень (за наявності обтяжуючих обставин) є доволі суворим – позбавлення волі на строк сім років і штраф у розмірі 100 тисяч євро.

Італія

До основних законодавчих актів Італійської Республіки, що стосуються сфери правового регулювання відповідальності за надання міграційним органам неправдивих свідчень, пояснень, документів, що належать іншим особам, у тому числі, із метою отримання статусу біженця, слід віднести: Консолідований закон «Про імміграцію та правила щодо іноземців в Італійській республіці» № 286/1998 від 25 липня 1998 року²¹, Закон «Про внесення змін і доповнень до законодавства про імміграцію та притулок» № 189/2002 від 30 липня 2002 року²², Закон «Про невідкладні заходи щодо посилення громадської безпеки» № 125/2008 від 24 липня 2008 року²³, Закон «Про громадську безпеку» № 94/2009 від 15 липня 2009 року²⁴, Закон «Про термінові положення щодо унормування потоків легальних в'їздів іноземних працівників та запобігання нелегальній імміграції та боротьбу з нею» № 20/2023 від 10 березня 2023 року²⁵.

Підстави, порядок та умови надання статусу біженця в Італії безпосередньо регламентуються Декретом № 251/2007 від 19 листопада 2007 року²⁶. Відповідно до його положень поняття біженця застосовується щодо осіб (громадян третіх країн, що не входять в ЄС або осіб без громадянства), які отримали політичний притулок в Італії. Статус біженця в Італії не може отримати особа, яка визнана біженцем в іншій країні або засуджена в Італії за вчинення злочину. Отримати статус біженця можливо тільки за умови дотримання низки вимог, зокрема обов'язкової наявності документально підтвердженої історії біженства. Такі документи повинні містити відомості про переслідування з політичних мотивів та звернення до правоохоронних органів, державних інституцій за захистом у країні знаходження (проживання). В Італії працює мережа Центрів ідентифікації та видворення, які призначені для тимчасового утримання осіб, які нелегально прибули в Італію або з порушенням встановленого законом порядку та які підлягають негайному висиланню (депортації) до країни свого походження.

²¹ Decreto legislativo 25 luglio 1998, № 286/1998 Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:1998-07-25:286>

²² Legge 30 luglio 2002, № 189 Modifica alla normativa in materia di immigrazione e di asilo. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2002:189>

²³ Legge 24 luglio 2008, № 125, Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 23 maggio 2008, n. 92, recante misure urgenti in materia di sicurezza pubblica. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2008:125>

²⁴ Legge 15 luglio 2009, № 94 Disposizioni in materia di sicurezza pubblica. URL: <https://www.parlamento.it/parlam/leggi/09094.htm>

²⁵ Legge 10 marzo 2023, № 20 Disposizioni urgenti in materia di flussi di ingresso legale dei lavoratori stranieri e di prevenzione e contrasto all'immigrazione irregolare. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2023-03-10:20>

²⁶ Decreto legislativo 19 novembre 2007, № 251/2007 Attuazione della direttiva 2004/83/CE recante norme minime sull'attribuzione, a cittadini di Paesi terzi o apolidi, della qualifica del rifugiato o di persona altrimenti bisognosa di protezione internazionale, nonché norme minime sul contenuto della protezione riconosciuta. URL: <https://www.senato.it/service/PDF/PDFServer/DF/302006.pdf>

Питання щодо підстав та порядку притягнення до відповідальності за діяння, пов'язані з наданням міграційним органам підроблених документів або недостовірної інформації, насамперед, досить докладно регулюються згаданим Консолідованим законом «Про імміграцію та правила щодо іноземців в Італійській республіці» № 286/1998 від 25 липня 1998 року (далі – Закон).

Стаття 4 цього Закону передбачає, що подання неправдивих документів або підроблених документів чи фальшивих сертифікатів на підтримку заяви щодо отримання візи автоматично тягне за собою, на додаток до заходів кримінальної відповідальності, скасування такої заяви. Іноземець або біженець, який просить дозвіл на проживання та надає відповідні документи з цією метою, піддається обов'язковому дактилоскопічному тестуванню. При цьому важливою вимогою є проведення обов'язкової оцінки впливу незаконних дій іноземця (біженця) для громадського порядку та безпеки держави в цілому під час подання мігрантом (біженцем) відповідних документів.

Стаття 8 Закону встановлює, що будь-яка особа, яка підробляє або змінює в'їзну або повторну візу, продовжену візу, дозвіл на проживання, контракт на проживання чи карту перебування, або підробляє чи змінює документи з метою вирішення питання про видачу в'їзної або повторної візи, продовження візи, дозволу на проживання, контракту на проживання або карти перебування або використовує один із цих підроблених чи змінених документів, карається *позбавленням волі на строк від одного до шести років*. Якщо підробка стосується діючого правочину або його частини – *позбавленням волі від трьох до десяти років*. Покарання посилюється, якщо злочин, пов'язаний із підробкою документів, вчинено за сприяння службової особи.

Стаття 10 Закону регламентує питання відповідальності за незаконний в'їзд та перебування на території Італійської Республіки. Згідно з її положеннями прикордонна поліція не пропускає іноземців, які з'являються на пунктах перетину кордону без документів, вимога щодо яких встановлена цим Законом та Шенгенським кодексом про кордони, зазначеним у Регламенті (ЄС) 2016/399 Європейського Парламенту та Ради від 9 березня 2016 року.

Нелегальним вважається перебування у країні всупереч діючим умовам в'їзду та знаходження в Італії, якщо:

- іноземець перебуває або перебував на території Італії без діючої візи або іншого документа, що надає йому право в'їзду та перебування у країні;
- іноземець не залишив територію Італії після закінчення дозволеного терміну перебування, вказаного в Шенгенській візі, або після завершення дозволеного строку перебування на основі отриманої національної візи;
- іноземець нелегально працює або працював на день здійснення контролю уповноваженим органом;
- іноземець не має достатніх фінансових ресурсів, необхідних для покриття витрат щодо перебування на території Італії, покриття витрат для здійснення повернення у країну свого походження;
- іноземець займається або займався підприємницькою (економічною) діяльністю, яка заборонена чинним законодавством Італії.

Відповідно до статті 10² Закону вчинення вказаних дій, пов'язаних із незаконним в'їздом і перебуванням іноземців на території Італійської Республіки, карається *штрафом від 5 тис. до 10 тис. євро*.

Стаття 12 Закону присвячена заходам протидії нелегальній міграції. Пункт 1 цієї статті встановлює, що за організацію незаконного перевезення іноземців або здійснення інших дій, спрямованих на незаконне потрапляння на територію Італійської Республіки, винна особа карається *позбавленням волі на строк від одного до п'яти років*, а за обтяжуючих обставин, зокрема, за кожну особу, яку незаконно навмисно переміщали (ввезли) на територію Італійської Республіки, встановлено покарання у вигляді *позбавлення волі від двох до шести років та штраф 15 тис. євро*.

Пункт 6 статті 12 встановлює, що повітряний, морський або наземний перевізник зобов'язаний переконатися, що іноземець має легальні документи, необхідні для в'їзду на територію держави, а також повідомити орган прикордонної поліції про будь-яку присутність на борту відповідного транспортного засобу іноземців, які перебувають нелегально. У разі невиконання хоча б одного із зобов'язань, зазначених у цьому пункті, застосовується санкція у вигляді *сплати штрафу в розмірі від 3500 до 5500 євро* за кожного іноземця, який перевозиться нелегально. У найбільш серйозних випадках призначається призупинення від одного до дванадцяти місяців або повне анулювання ліцензії, дозволу чи договору концесії, виданої італійським адміністративним органом щодо професійної діяльності і стосовно транспортних засобів, які використовуються для перевезень.

Стаття 13 Закону регулює правовий порядок та умови процедури видворення. Із міркувань необхідності посилення громадського порядку або забезпечення безпеки Міністр внутрішніх справ Італії може видати розпорядження про видворення певного іноземця, попередньо повідомивши про це голову Ради міністрів і Міністра закордонних справ. Розпорядження про видворення може бути оскаржене в судовому порядку.

Пункт 13 статті 13 Закону встановлює, що іноземець, який отримав розпорядження про видворення, не може повторно в'їхати на територію Італійської держави без спеціального дозволу Міністра внутрішніх справ. У разі порушення іноземцем (біженцем) процедури видворення, він карається *позбавленням волі на строк від одного до чотирьох років* і знову висилається із країни. Наслідками цього видворення може бути заборона на в'їзд строком від 5 років та більше на територію Італії. Пункт 13(1) статті 13 регламентує, що в разі видворення іноземця за рішенням суду, у випадку, якщо порушник порушитиме заборону на повторний в'їзд до Італійської держави, він карається *позбавленням волі на строк від одного до чотирьох років*.

30 липня 2002 року схвалено Закон № 189/2002 «Про внесення змін та доповнень до законодавства про імміграцію та притулок»²⁷. Цим актом внесено зміни до зазначеного Консолідованого закону «Про імміграцію та правила щодо іноземців в Італійській республіці» із метою посилення кримінальної відповідальності за будь-які спроби нелегальної міграції до країни та системної

²⁷ Legge 30 luglio 2002, № 189 Modifica alla normativa in materia di immigrazione e di asilo. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2002:189>

боротьби з нею. Пункт 8 статті 5 цього законодавчого акта встановлює, що будь-яка особа, яка підробляє або змінює в'їзну або повторну візу, або підробляє чи змінює документи з метою позитивного вирішення питання міграційною службою щодо видачі їй візи для в'їзду чи повторного в'їзду до країни, підробки дозволу на проживання, *карається позбавленням волі на строк від одного до шести років*. Якщо цей злочин вчинено за допомогою чи за сприяння службової особи, то покарання передбачає *позбавлення волі на строк від трьох до десяти років*.

Ухваленим у 2008 році Законом «Про невідкладні заходи щодо посилення громадської безпеки» № 125/2008 від 24 липня 2008 року²⁸ внесено зміни до Кримінального кодексу Італії, якими встановлено доволі суворі покарання за діяння, пов'язані з нелегальним перебуванням на території країни, спробами нелегально проникнути до Італії або незаконно залишитися на її території, у тому числі, за підробку посвідчення особи або в разі надання неправдивих пояснень (документів) щодо себе з цією метою, визначивши їх обтяжуючою обставиною для *будь-якої категорії злочинів*.

Зокрема, відповідно до нової редакції статті 235 Кримінального кодексу Італії порушник розпорядження (наказу) про видворення (депортацію), винесеного суддею, *карається позбавленням волі від одного до чотирьох років*.

Згідно зі статтею 495 «Неправдиве засвідчення чи декларація щодо своєї чи іншої особи» цього Кримінального кодексу особа, яка неправдиво заявляє або засвідчує державному службовцю особу, статус чи інші якості щодо своєї особи чи іншої особи, *карається позбавленням волі на строк від одного до шести років*.

Стаття 495¹ Кримінального кодексу Італії «Шахрайські зміни з метою запобігання ідентифікації або перевірці особистих якостей» встановлює, що та особа, яка з метою перешкоджання впізнанню себе чи інших осіб змінює частини свого тіла чи тіла іншої особи, корисні для встановлення особи чи інших особистих якостей, *карається позбавленням волі на строк від одного до шести років*.

Стаття 496 Кримінального кодексу «Неправдиві відомості щодо своєї чи чужої особистості чи особистих якостей» встановлює, що будь-яка особа, яка коли її допитують щодо особистості, статусу чи інших якостей її особи чи іншої особи, надає неправдиві показання державній посадовій особі або відповідальній службовій особі під час виконання службових обов'язків, *карається позбавленням волі на строк від одного до п'яти років*.

Закон «Про громадську безпеку» № 94 від 15.07.2009 року²⁹ також посилив відповідальність у сфері національної міграційної політики. Згідно зі статтею № 1 цього Закону нелегальний в'їзд та перебування на території Італії прирівняне до злочину, за вчинення якого винна особа має сплатити *штраф у розмірі від 5 до 10 тис. євро*. Запроваджено нові правила депортації з території країни, згідно з якими вона може застосовуватися до завершення досудового розслідування кримінальної справи й не вимагає попереднього рішення суду про її проведення.

Цією ж статтею внесені зміни до статті 6 вищезгаданого Консолідованого закону «Про імміграцію та правила щодо іноземців в Італійській республіці»,

²⁸ Legge 24 luglio 2008, № 125 Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 23 maggio 2008, n. 92, recante misure urgenti in materia di sicurezza pubblica. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2008:125>

²⁹ Legge 15 luglio 2009, № 94 Disposizioni in materia di sicurezza pubblica. URL: <https://www.parlamento.it/parlam/leggi/090941.htm>

згідно з якими іноземець, який на вимогу посадових осіб та агентів громадської безпеки не виконує без поважних причин вимогу пред'явити паспорт або інший документ, що посвідчує особу, або дозвіл на проживання чи інший документ, що підтверджує регулярне перебування на території Італії, карається *позбавленням волі на строк до одного року та штрафом у розмірі до 2 тис. євро*. Якщо є підстави мати сумнів щодо ідентифікації іноземця (біженця), він піддається дактилоскопічній перевірці. Закон зобов'язує державних посадових осіб, роботодавців та власників житла повідомляти відповідні правоохоронні структури про виявлені факти незаконного перебування або діяльності нелегалів, в іншому випадку вони самі можуть бути піддані кримінальному переслідуванню.

Щодо відповідальності свідків та перекладачів, які залучаються під час підтвердження особи та надають завідомо неправдиві відомості, що сприяють отриманню особою документів на інше ім'я, то статтею № 2 згаданого Закону № 94 від 15.07.2009 року дії вказаної категорії осіб визначаються як підбурювання або пособництво, спрямовані на незаконний в'їзд іноземців або біженців до Італії, за що запроваджено кримінальну відповідальність у вигляді *позбавлення волі на строк від двох до шести років*.

Незалежно від статусу, будь-яка посадова особа за сприяння іноземцям (біженцям) у наданні державним міграційним органам неправдивих даних, свідчень, пояснень, документів під час ідентифікації таких осіб цими органами, у тому числі сприяння навмисній зміні зовнішності для уникнення ідентифікації підлягає виключно кримінальній відповідальності. Максимальна санкція за такі дії становить *від одного до 6 років позбавлення волі (тюремного ув'язнення)*.

Відповідно до статей 331, 361, 362 Кримінального кодексу Італії публічні посадові особи та особи, які перебувають на державній службі, повинні повідомляти в прокуратуру або поліцію про кримінальні правопорушення, про які їм стало відомо у процесі виконання своїх повноважень. Ненадання інформації про такі злочини також розглядається як вчинення кримінально караного діяння.

Стаття 372 Кримінального кодексу Італії встановлює, що будь-яка особа, яка надає свідчення, стверджує неправдиво або заперечує правду, замовчує повністю або частково те, про що її допитують, карається *позбавленням волі на строк від двох до шести років*³⁰. Диспозицією цієї статті охоплюються й випадки надання свідком неправдивих пояснень під час ідентифікації особи міграційними органами.

Закон «Про термінові положення щодо потоків легального в'їзду іноземних працівників та запобігання нелегальній імміграції і боротьби з нею»³¹ № 20/2023 від 10 березня 2023 року також визначає заходи, спрямовані на посилення кримінальної відповідальності з метою запобігання нелегальній міграції та незаконному перетину державного кордону.

Зокрема, передбачено, що будь-яка особа, яка, порушуючи закон, сприяє, спрямовує, організовує, фінансує або здійснює перевезення іноземців на територію Італійської держави або вчиняє інші дії, спрямовані на незаконний в'їзд на територію держави осіб, які не є громадянами або які не мають права на постійне

³⁰ Codice Penale Italiano. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/sommario/codici/codicePenale>

³¹ Legge 10 marzo 2023, № 20 Disposizioni urgenti in materia di flussi di ingresso legale dei lavoratori stranieri e di prevenzione e contrasto all'immigrazione irregolare. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2023-03-10;20>

проживання в Італії, карається максимальним *позбавленням волі на строк від шести до шістнадцяти років зі штрафом 15 тис. євро за кожен особу нелегала*. Однак таке покарання передбачено лише в разі наявності низки обтяжуючих обставин, серед яких: незаконний в'їзд чи перебування на території держави п'яти чи більше осіб; злочин вчинено трьома або більше особами із використанням міжнародних транспортних послуг чи документів, які є підробленими, зміненими або отриманими іншим незаконним шляхом; особи, які вчинили злочин, мали доступ до зброї чи вибухових матеріалів тощо.

Згідно з положеннями вказаного Закону № 20/2023 за результатами судового розгляду злочинів у сфері міграції суддя повинен видати наказ про видворення іноземців (не з країн-членів ЄС), якщо вони засуджені до позбавлення волі на строк, що перевищує два роки ув'язнення.

Доволі суворі кримінальні покарання передбачено і для осіб – громадян Італії, які з метою неправомірного отримання вигоди здають в оренду будинки чи інше майно іноземцю (біженцю), що не має посвідки на проживання у країні (*позбавлення волі від 6 місяців до 3 років із конфіскацією майна*), а також для роботодавців, які пропонують роботу нелегалам (*позбавлення волі на строк від шести місяців до трьох років, а також штраф у розмірі п'яти тисяч євро за кожного такого працівника*).

Таким чином, законодавством Італії досить докладно регламентуються питання щодо підстав та порядку притягнення до відповідальності за діяння, пов'язані з наданням міграційним органам підроблених документів або недостовірної інформації. Як і в Німеччині та Франції, відповідальність за вказані дії встановлюється як спеціальними законами, що регулюють суспільні відносини в міграційній сфері, так і спеціальними або «загальними» нормами щодо шахрайства та підроблення документів Кримінального кодексу Італії, диспозиції яких можуть охоплювати й діяння, що стосуються міграційного шахрайства.

Правове регулювання питань, пов'язаних із відповідальністю за надання міграційним органам недостовірних відомостей (міграційне шахрайство), в Італії має кримінально-репресивний характер. Спостерігається стала тенденція щодо посилення кримінальної відповідальності за нелегальну міграцію, підробку документів та надання недостовірних відомостей міграційним органам, яка застосовується до осіб різних категорій (іноземців, біженців, свідків, перекладачів). При цьому кримінальна відповідальність застосовується навіть до службових осіб та інших осіб – громадян Італії (роботодавців, власників житла тощо), які сприяли таким діям або в інший спосіб причетні до вказаних правопорушень. Основними видами покарань за вказані злочини є переважно позбавлення волі та штраф, максимальні розміри яких за деякі правопорушення, за наявності обтяжуючих обставин, становлять, відповідно, шістнадцять років та 15 тисяч євро.

Проте, слід враховувати, що тенденція щодо встановлення та посилення кримінальної відповідальності за вищезазначені правопорушення в Італії напряму пов'язана та є наслідком здійснення інших системних заходів, спрямованих на запобігання та протидію нелегальній міграції, незаконному перетину державного кордону, незаконному в'їзду та перебуванню в цій країні іноземних громадян, мігрантів, біженців. Останнім часом такі явища набули масового, масштабного

характеру. Їх наслідки становлять загрозу для громадського порядку, стабільності та суспільної безпеки Італії, що, своєю чергою, відображається на законодавчій діяльності та характері відповідальності, що встановлюється державою з метою їх подолання. Прикладом цього може слугувати те, що згідно з чинним законодавством Італії нелегальне перебування на території країни є *обтяжуючою обставиною для будь-якої категорії злочинів*.

Нідерланди

Кримінальний кодекс Нідерландів не містить окремих спеціальних норм щодо відповідальності за надання неправдивих відомостей при вирішенні імміграційних питань. Натомість, передбачена кримінальна відповідальність за такі злочини, як лжесвідчення, підробка документів, надання неправдивої інформації для отримання пільг, прав, вигоди тощо. Також кримінальними проступками вважаються надання неправдивої інформації чи ненадання правдивої інформації вчасно, якщо така інформація важлива для визначення того чи іншого права на такі вигоди чи компенсацію.

Діяння щодо надання міграційним органам неправдивих свідчень, пояснень, документів, які належать іншим особам, під час ідентифікації осіб, іншої недостовірної інформації (міграційне шахрайство) можуть кваліфікуватися згідно з диспозиціями нижченаведених норм.

Наприклад, відповідно до статті 207 Кримінального кодексу Нідерландів (*Wetboek van Strafrecht*³²) будь-яка особа, яка у випадках, коли положення закону вимагає заяви під присягою або пов'язує з нею правові наслідки, навмисно робить неправдиву заяву під присягою, усно чи письмово, карається *позбавленням волі на строк не більше шести років або штрафом четвертої категорії*.

Кримінальна відповідальність за підроблення або використання підроблених документів, надання недостовірних відомостей, у тому числі, у випадках ідентифікації особи міграційними органами, безпосередньо передбачена в Розділі XII «Підробка з написами, даними та біометричними характеристиками» Кримінального кодексу Нідерландів (далі – Кодексу).

Так, згідно зі статтею 225 цього Кодексу будь-яка особа, яка фальсифікує документ, призначений служити доказом будь-якого факту, із наміром використовувати його як справжній і непідроблений або щоб його використовували інші особи, буде винна у підробці та покарана у вигляді *позбавлення волі на строк не більше шести років або штрафом п'ятої категорії*. Такому ж покаранню підлягає особа, яка навмисно використовує фальшивий чи підроблений документ як справжній і непідроблений, або яка навмисно передає чи має такий документ, хоча знає або має підозрювати, що цей документ призначений для такого використання.

Службове підроблення перелічених у статті 226 Кодексу документів карається *позбавленням волі на строк не більше семи років або штрафом п'ятої категорії*. Таке ж покарання може бути накладено на будь-яку особу, яка умисно використовує такий фальшивий або підроблений документ, як якщо б він був справжнім і непідробленим, або яка умисно доставляє, має в наявності, отримує, набуває, транспортує, продає або передає такий письмовий документ.

³² Wetboek van Strafrecht.
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2023-10-01/0/BoekDerde/TiteldeelIX/Artikel472/informatie>

URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2023-10-01/0/BoekDerde/TiteldeelIX/Artikel472/informatie>

Статтями 227, 227а, 227b Кодексу також передбачена відповідальність, окрім підроблення та використання підроблених документів, за надання неправдивої інформації або ненадання необхідної інформації за певних умов та наслідків.

Зокрема, особа, яка робить неправдиву заяву в автентичному правочині щодо факту, істинність якого має розкрити цей документ, із наміром його використати або щоб інші використовували його так, ніби його заява відповідає істині, карається *позбавленням волі на строк не більше шести років або штрафом п'ятої категорії*.

Якщо будь-яка особа умисно не надає правдиву інформацію особі, якою або через втручання якої надається будь-яка вигода чи компенсація, хоча вона знає або повинна обґрунтовано підозрювати, що надана інформація є важливою для визначення права на таке надання чи компенсацію або щодо розміру чи тривалості такого надання чи компенсації, карається *позбавленням волі на строк не більше чотирьох років або штрафом п'ятої категорії*.

Будь-яка особа, яка в порушення зобов'язань, покладених на неї положеннями законодавства або відповідно до нього, умисно не надає необхідну інформацію вчасно, якщо цей факт може принести користь їй або іншій особі, хоча вона знає або повинна розумно підозрювати, що інформація є важливою для визначення її права на пільги чи компенсації або щодо розміру чи тривалості такої пільги чи компенсації, карається *позбавленням волі на строк не більше чотирьох років або штрафом п'ятої категорії*.

Статтями 231а, 231b Кодексу визначаються діяння та покарання за їх вчинення, що стосуються підроблення біометричних та персональних даних. Передбачені ними склади кримінальних правопорушень включають такі само дії, які вчиняються у межах досліджуваного міграційного шахрайства.

Згідно з цими нормами особа, яка неправомірно створює або фальсифікує біометричні характеристики чи біометричні персональні дані з метою використання або щоб змусити їх використовувати як справжні та непідроблені у випадках, коли ці характеристики чи персональні дані використовуються для встановлення особи, або для приховування іншої особи, карається *позбавленням волі на строк не більше шести років або штрафом п'ятої категорії*.

Такому ж покаранню підлягає будь-яка особа, яка у випадках використання біометричних характеристик або біометричних персональних даних для встановлення особи навмисно використовує неправдиві або фальсифіковані біометричні характеристики або біометричні персональні дані як справжні та непідроблені з метою приховувати свою особу або неправомірно використовувати особу іншої особи, або навмисно використовувати біометричні характеристики чи біометричні персональні дані іншої особи з наміром викликати підозру у вчиненні кримінального правопорушення проти іншої особи.

Окрім того, особа, яка умисно та незаконно використовує ідентифікаційні персональні дані, крім біометричних персональних даних, іншої особи з наміром приховати свою особу або приховати особу іншої особи чи зловживати нею, у результаті чого таке використання може завдати шкоди, карається *позбавленням волі на строк не більше п'яти років або штрафом п'ятої категорії*.

Статтями 447с та 447d Кодексу передбачено відповідальність за аналогічні кримінальні проступки. Зокрема, особа, яка, крім підробки, надає інформацію, що

не відповідає істині, або всупереч покладеним на неї зобов'язанням не надає необхідну інформацію, яка є важливою для визначення її права чи права іншої особи на допомогу чи компенсацію або на суму чи тривалість такого надання чи компенсації, карається *позбавленням волі на строк до шести місяців або штрафом третьої категорії*.

За переліченими вище нормами можуть нести відповідальність також свідки і перекладачі, які залучаються міграційними органами під час підтвердження особи та надають завідомо неправдиві відомості, що посвідчують особу або сприяють отриманню особою документів на інше ім'я.

З огляду на викладене, слід відзначити, що незважаючи на те, що законодавство Нідерландів не містить окремих спеціальних норм, які б установлювали відповідальність за міграційне шахрайство або надання неправдивих відомостей при вирішенні імміграційних питань, Кримінальним кодексом цієї держави передбачено низку статей, диспозицією яких повністю охоплюються й діяння, що становлять предмет даного дослідження, і за вчинення яких *будь-які особи* можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності. При цьому максимальний вид покарання, яке застосовуватиметься за їх вчинення, становить *позбавлення волі до семи років*.

Польща

Польща як член ЄС повною мірою керується вимогами, викладеними у вищевказаних документах ЄС, якими визначаються загальні положення щодо відповідальності за порушення міграційного законодавства, імплементуючи їх у своє національне законодавство.

Основним документом, який регламентує перебування іноземця на території Польщі, є Закон «Про іноземців» (Ustawa o cudzoziemcach)³³, який, як зазначено у статті 1, «...визначає правила та умови в'їзду іноземців на територію Республіки Польща, їхнього проїзду через цю територію, перебування на ній та виїзду з неї, порядок та компетентні органи в цих питаннях». У пункті 2 Розділу V Закону зазначено, що польське судочинство щодо міграційного законодавства здійснюється згідно із загальноєвропейськими вимогами та встановленими правилами «...у тій мірі, в якій це не регулюється положеннями Глави IV, положення Регламенту (ЄС) 810/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року застосовуються до видачі, відкликання або визнання недійсними національних віз або продовження терміну їх дії або періоду перебування іноземця на території Республіки Польща, на яку поширюються ці візи, встановлюючи Візовий кодекс Співтовариства»³⁴.

Відповідно до статті 2 Цивільного кодексу Польщі (Kodeks cywilny)³⁵ іноземцем є кожен, хто не має польського громадянства. Іноземець, який є громадянином двох або більше країн, розглядається як громадянин тієї країни, проїзний документ якого був підставою для в'їзду на територію Республіки Польща. Під час перебування на території Польщі іноземець підлягає перевірці

³³ Закон про іноземців URL: <https://lexlege.pl/ustawa-o-cudzoziemcach/dzial-viii-kontrola-legalnosci-pobytu-cudzoziemcow-na-terytorium-rzeczypospolitej-polskiej-i-zobowiazanie-cudzoziemca-do-powrotu/8038/>

³⁴ Закон про іноземців Розділ V (п.2). URL: <https://lexlege.pl/ustawa-o-cudzoziemcach/dzial-viii-kontrola-legalnosci-pobytu-cudzoziemcow-na-terytorium-rzeczypospolitej-polskiej-i-zobowiazanie-cudzoziemca-do-powrotu/8038/>

³⁵ Цивільний кодекс Польщі Kodeks cywilny. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-cywilny-16785996>

законності свого перебування та повинен на вимогу компетентних органів пред'явити документи та дозволи, які дають йому право на перебування та працевлаштування на території Польщі, а також надати дані про фінансові кошти, необхідні для покриття витрат на перебування, проїзд та виїзд із території Польщі, або документи, що дозволяють отримати такі фінансові кошти.

У статті 291 Розділу VIII «Контроль законності перебування іноземців на території Польщі та зобов'язання іноземця повернутися» вищевказаного Закону «Про іноземців» визначено, що такий контроль здійснюють щонайменше два службовці Прикордонної варти, Поліції, Митної та Податкової служби, або щонайменше два уповноважені працівники Управління або воєводського (регіонального) управління цих служб. У випадку виявлення порушень та у відповідності до їх тяжкості до особи можуть бути застосовані *адміністративні заходи у вигляді штрафу чи анулювання виданих документів* на тимчасове проживання чи на працевлаштування із подальшим поверненням особи до місця її постійного проживання, як у добровільний, так і, в окремих випадках, у примусовий спосіб.

Поряд із цим національне законодавство Польщі передбачає кримінальну відповідальність для громадян третіх країн, які незаконно перебувають на території Польщі або незаконно перетнули кордон Польщі. Так, відповідно до вказаного Закону кожен, хто перетинає кордон Республіки Польща з порушенням відповідних нормативних актів із застосуванням насильства чи обману або у співпраці з іншими особами, підлягає покаранню у вигляді *позбавлення волі на строк до 3 років*.

Кримінальним кодексом Польщі (*Kodeks postępowania karnego*)³⁶ у статті 233 встановлено відповідальність за надання неправдивих свідчень відповідним службам із метою незаконного проникнення чи перебування на території Польщі. Законом від 11 березня 2016 року внесені зміни до положень цієї статті, якими за вчинення вказаних дій збільшено покарання у вигляді *позбавлення волі з трьох років до восьми років*. Одночасно внесено зміни до названої статті, якими передбачено, що особа не підлягає кримінальній відповідальності у випадку надання неправдивих показань, коли особі не було роз'яснено, за яких умов вона може відмовитися від дачі показань, свідчень, чим уникнути звинувачень у неправдивих свідченнях.

Законодавством Польщі, як і інших європейських країн, не передбачено «спеціальної» відповідальності «свідків та перекладачів» у випадку надання ними міграційним органам неправдивої інформації під час ідентифікації осіб. Натомість відповідальність свідків та перекладачів визначена відповідними нормами Кримінального кодексу.

Зокрема, параграфами 1, 4, 4а згаданої статті 233 Кримінального кодексу Польщі, згідно з якими, якщо особа ... дає неправдиві свідчення або приховує правду, побоюючись кримінальної відповідальності для себе чи своїх родичів, вона підлягає покаранню у вигляді *позбавлення волі від 3 місяців до 5 років*. Якщо особа як експерт, оцінювач або перекладач надає неправдивий висновок, експертний висновок або переклад під час дачі показань, призначених як доказ у

³⁶ Кримінальний кодекс Польщі (*Kodeks postępowania karnego*). URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.aspx?id=WDU20160000437>

судовому провадженні чи в іншому провадженні, вона карається *позбавленням волі на строк від одного до десяти років*. Ненавмисне вчинення такого діяння, яким завдано значної шкоди суспільним інтересам, карається *позбавленням волі на строк до 3 років*. Зазначені діяння можуть стосуватися відповідальності свідків та перекладачів і у випадках вчинення порушень міграційного законодавства.

Латвія

Латвія керується тими ж основними вимогами ЄС щодо міграційного законодавства, що й інші країни ЄС, але з урахуванням особливостей національного законодавства. Зокрема, Кримінальним кодексом Латвії (далі – Кодекс) не передбачено відповідальності особи, яка вперше нелегально перетнула кордон Латвійської Республіки. Така відповідальність застосовується в разі, якщо особа неодноразово незаконно перетнула кордон Латвійської Республіки протягом одного року.

У статті 284 «Незаконне перетинання державного кордону» Кодексу, зокрема, зазначено, що «за умисне незаконне перетинання зовнішнього державного кордону застосовується покарання у вигляді *тимчасового позбавлення волі або випробувального нагляду, або громадських робіт, або штрафу*» (параграф 1). Однак за умисне незаконне перетинання державного кордону, якщо воно вчинене особою, якій накладено заборону на виїзд із Латвійської Республіки, передбачене покарання у вигляді *позбавлення волі на строк до одного року або тимчасового позбавлення волі, або іспитового нагляду, або громадських робіт, або штрафу*» (параграф 1³⁷). Особа, яка вчинила дії, передбачені частиною першою, якщо вони були вчинені групою осіб або із використанням транспортного засобу, або з порушенням зазначеної заборони на в'їзд до Латвійської Республіки, карається *позбавленням волі на строк до двох років або тимчасовим позбавленням волі, або іспитовим наглядом, або громадськими роботами, або штрафом* (параграф 2).

Окремо законодавець регулює порушення щодо незаконного переміщення осіб через державний кордон. Так, стаття 285 «Незаконне переміщення особи через державний кордон» Кодексу визначає, що таке діяння, як незаконне переміщення особи через державний кордон, карається *позбавленням волі на строк до двох років або тимчасовим позбавленням волі, або іспитовим наглядом, або громадськими роботами, або штрафом*.

Водночас вчинення тих самих дій за обтяжуючих обставин, якщо вони вчинені службовою особою із використанням службового становища або за попередньою змовою групою осіб, або незаконне переміщення через державний кордон кількох осіб одночасно карається *позбавленням волі на строк до п'яти років або тимчасовим позбавленням волі, або іспитовим наглядом, або громадськими роботами, або штрафом із конфіскацією майна або без такої*.

Ті самі дії, якщо вони вчинені організованою групою або спричинили тяжкі наслідки, а також незаконне переміщення великої кількості осіб (тобто більше п'яти осіб одночасно) через державний кордон караються *позбавленням волі на строк від двох до восьми років із конфіскацією майна або без такої та із випробувальним наглядом на строк до трьох років або без такого*. За вчинення тих самих дій, якщо вони спричинили смерть двох або кількох людей, передбачене

³⁷ Кримінальний кодекс Латвійської Республіки (Kriminālikums). URL: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/88966>

покарання у вигляді *позбавлення волі на строк від трьох до п'ятнадцяти років з іспитовим наглядом на строк до трьох років.*

Стаття 285¹ Кодексу «*Забезпечення можливості нелегального проживання в Латвійській Республіці*» визначає, що за свідоме забезпечення особам можливості незаконного проживання в Латвійській Республіці, якщо це було вчинено групою осіб або державною службовою особою із використанням свого службового становища, передбачене покарання у вигляді *позбавлення волі на строк до двох років або тимчасового позбавлення волі, або іспитового нагляду, або громадських робіт, або штрафу з позбавленням права обіймати певні посади на строк до п'яти років.*

За свідоме забезпечення особам можливості незаконного проживання в Латвійській Республіці, якщо це було вчинено з метою придбання майна або якщо така можливість забезпечена двом чи кільком особам, передбачене покарання у вигляді *позбавлення волі на строк до чотирьох років або тимчасового позбавлення волі, або іспитового нагляду, або громадських робіт, або штрафу з позбавленням права обіймати певні посади на строк до п'яти років із конфіскацією майна або без такої.*

Стаття 43 вказаного Кодексу передбачає, що громадянин іншої держави або особа, яка має дозвіл іншої держави на постійне проживання, може бути депортована з Латвійської Республіки, якщо суд встановить, що, враховуючи обставини справи та особу правопорушника, йому або їй не дозволяється залишатися в Латвійській Республіці.

Окремими положення Кримінального кодексу описуються діяння, спрямовані на дачу завідомо неправдивої інформації, приховування або викривлення свідчень тощо. Так, у пункті 2 статті 215¹ Кодексу вказується, що *«перешкоджання здійсненню процесуального права, що виявляється в наданні суду або контролюючій особі процесуального права завідомо неправдивої інформації, незаконному вчиненні правочинів, приховуванні майна чи правочинів, приховуванні, знищенні чи підробці документів, карається позбавленням волі на строк до двох років або тимчасовим позбавленням волі, або іспитовим наглядом, або громадськими роботами, або штрафом, із позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю певного виду або повністю, або на певну роботу, або права обіймати певну посаду на строк від двох до п'яти років».*

Стаття 272 Кримінального кодексу встановлює кримінальну відповідальність за надання неправдивої інформації державній установі у вигляді тимчасового позбавлення волі або випробувального нагляду, або громадських робіт, або адміністративного штрафу. Статті 275 та 275¹ встановлюють відповідальність за підроблення документів, у тому числі й тих, що засвідчують особу, із використанням даних іншої особи – за це передбачено покарання у вигляді *позбавлення волі на строк до одного року або тимчасового позбавлення волі, або іспитового нагляду, або громадських робіт, або штрафу.*

Литва

У Розділі 41 Кримінального кодексу Литви (далі – Кодекс) встановлена відповідальність за порушення міграційного законодавства в частині незаконного перетину державного кордону. Зокрема, у статті 291 зазначено, що особа, яка незаконно перетинає державний кордон Литовської Республіки, карається

штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років. Водночас іноземець, який незаконно в'їхав до Литовської Республіки з метою реалізації права на притулок, звільняється від кримінальної відповідальності згідно з частиною першою цієї статті. Однак іноземець, який вчинив дії, передбачені частиною першою цієї статті, із наміром незаконно перетнути кордон іншої держави через територію Литовської Республіки, підлягає депортації назад до держави, з території якої він незаконно перетинає державний кордон Литовської Республіки або до держави, громадянином якої він є³⁸.

Стаття 292 цього Кодексу встановлює відповідальність за незаконне переправлення осіб через державний кордон. Так, особа, яка незаконно переправляє через державний кордон Литовської Республіки іноземця, який не має постійного місця проживання в Литовській Республіці, або перевозить або переховує на території Литовської Республіки такого іноземця, який незаконно перетнув державний кордон, карається *штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до шести років.* Особа, яка вчинила дії, передбачені частиною першою цієї статті, із корисливих мотивів або якщо це загрожує життю людей, карається *позбавленням волі на строк до восьми років.* Особа, яка організовує заходи, передбачені частиною першою цієї статті, карається *позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.*

Стаття 292¹ Кодексу встановлює відповідальність за незаконне працевлаштування громадян третіх країн, які нелегально перебувають у Литовській Республіці. Так, зокрема, роботодавець або уповноважена ним особа, яка з комерційною метою наймає громадян третіх країн, які незаконно перебувають у Литовській Республіці, або хто наймає неповнолітнього громадянина третьої країни, який незаконно перебуває в Литовській Республіці, караються *штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років.*

Особливу увагу законодавець Литовської Республіки приділив питанням запобігання вчиненню злочинів, пов'язаних із підробленням документів, виділивши даний вид злочинів в окремий Розділ 42 Кримінального кодексу «Злочини та порушення проти державних вимог щодо підробки документів або вимірювальних приладів».

Так, зокрема, у статті 300 «Підробка документа або зберігання підробленого документа» зазначено, що «Особа, яка виготовляє фальшивий документ, підробляє справжній документ або зберігає, транспортує, пересилає, використовує або обробляє завідомо фальшивий документ чи підроблений справжній документ карається *штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до трьох років.* Особа, яка видає підроблене посвідчення особи, паспорт, посвідчення водія чи свідоцтво державного соціального страхування або підробляє справжнє посвідчення особи, паспорт, посвідчення водія чи свідоцтво державного соціального страхування або зберігає, перевозить, пересилає, використовує чи переробляє посвідчення особи, паспорт, водійське посвідчення чи свідоцтво державного соціального страхування, які є завідомо підробленими, карається *арештом або позбавленням волі на строк до чотирьох років.*

³⁸ Кримінальний кодекс Литви. REPUBLIC OF LITHUANIA CRIMINAL CODE. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=rivwzvpvg&documentId=a84fa232877611e5bca4ce385a9b7048&category=TAD>

Особа, яка вчинила дії, передбачені частинами першою або другою статті 300, якщо вони завдали шкоди у великому розмірі, або виготовила у великій кількості фальшиві посвідчення особи, паспорти, посвідчення водія чи свідоцтва державного соціального страхування чи підробила справжні посвідчення особи, картки, паспорти, водійські права чи свідоцтва державного соціального страхування або зберігає, транспортує, пересилає, використовує чи обробляє велику кількість посвідчень особи, паспортів, водійських прав чи свідоцтв державного соціального страхування, які завідомо є фальшивими чи завідомо підробленими карається *позбавленням волі на строк до шести років*.

У статті 304 Кодексу «Надання неправдивих відомостей з метою отримання документа» окремо зазначено, що особа, яка з метою одержання документа або довідки про підроблений документ повідомила органу або його працівнику неправдиві відомості, вважається такою, що вчинила кримінальний проступок, і карається *громадськими роботами, або штрафом, або арештом*.

Статтями 233 та 235 Кримінального кодексу встановлена відповідальність за вчинення злочинів, пов'язаних із наданням неправдивих заяв, свідчень, невірних висновків експертів та перекладачів. Зазначається, що «Особа, яка будь-яким чином прагне вплинути на свідка, потерпілого, експерта, спеціаліста чи перекладача з метою надання ними неправдивих показань, надання неправдивих висновків, уточнень чи неправильного перекладу під час досудового розслідування, у суді тощо, карається *громадськими роботами або штрафом, або обмеженням волі, або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років*».

Статтею 235 Кодексу передбачено, що «Особа, яка подала неправдиву заяву,... або дала неправдиві показання як свідок чи потерпілий, або подала неправдиві висновки чи уточнення як експерт чи професіонал, або як перекладач вчинила неправдивий переклад або завідомо неправильний переклад під час досудового розслідування та/або суду чи Міжнародному кримінальному суду чи іншому міжнародному судовому органу, карається *громадськими роботами або штрафом, або обмеженням волі, або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років*».

Таким чином, диспозиціями зазначених статей повністю охоплюються і факти підроблення документів та їх використання у випадках порушення міграційного законодавства.

Сполучені Штати Америки

У США передбачено кримінальну відповідальність за надання неправдивої інформації про себе та інших для вирішення окремих імміграційних питань: видання себе за іншу особу, надання неправдивої інформації, у тому числі, під час свідчення під присягою щодо імміграційних питань. Також передбачена кримінальна відповідальність за підробку документів, неправомірне використання паспорту тощо.

Міграційне шахрайство є широким терміном, який може охоплювати всі види передбачуваної шахрайської діяльності. Воно може включати умисне шахрайство з імміграційними документами, щоб потрапити до Сполучених Штатів, одруження із кимось виключно з імміграційних причин або те, що хтось інший шахрайським чином представляє себе тим, хто надає імміграційні послуги. Імміграційне

шахрайство може бути складним, оскільки в ньому часто беруть участь кілька осіб, які спілкуються різними мовами, а іноді й у різних країнах³⁹.

При цьому зазначається, що одним із видів шахрайства є шахрайство з даними та документами. Шахрайство з ідентифікацією особи, шахрайство з документами та шахрайство з вигодами можуть бути пов'язані з шахрайством у сфері імміграції та є основними цілями для співробітників імміграційної та митної служби (Immigration and Customs Enforcement – ICE). Шахрайство з документами може включати виготовлення, підробку, зміну, продаж або використання ідентифікаційних документів. Це може бути зроблено для участі у злочинній діяльності, як-от крадіжка особистих даних, шахрайство з чеками, шахрайство зі страхуванням або шахрайство із кредитними картками. Шахрайство з ідентифікацією або документами також може бути використано для обходу імміграційного законодавства, наприклад, використання номера соціального страхування іншої особи та підробленої ідентифікаційної картки для отримання роботи без правового статусу працевлаштування⁴⁰.

Основним законодавчим актом, який визначає підстави притягнення до кримінальної відповідальності у вказаній сфері, є Кодекс США «Злочини і кримінальний процес» (U.S. Code⁴¹) (далі – Кодекс).

Параграф 1546 «Шахрайство та зловживання візами, дозволами та іншими документами» цього Кодексу передбачає:

«(а) Будь-яка особа, яка свідомо підробляє, змінює або фальшиво виготовляє будь-яку імміграційну або неімміграційну візу, дозвіл, картку перетину кордону, картку квитанції про реєстрацію іноземця або інший документ, передбачений законом чи нормативним актом для в'їзду або як доказ дозволеного перебування чи роботи в Сполучених Штатах, стверджує або видає, використовує, намагається використати, володіє, отримує, приймає або отримує будь-яку таку візу, дозвіл, картку перетину кордону, картку квитанції про реєстрацію іноземця або інший документ, передбачений законом чи нормативним актом для в'їзду або як доказ уповноваженого перебування або працевлаштування в Сполучених Штатах, знаючи, що він підроблений, змінений або виготовлений фальшиво, або що він був отриманий за допомогою будь-якої неправдивої претензії чи заяви, або був придбаний іншим шляхом шахрайства чи отриманий незаконним шляхом; або

будь-яка особа, крім як під керівництвом Генерального прокурора або Комісара Служби імміграції та натуралізації, чи іншої відповідної посадової особи, яка свідомо володіє будь-яким бланком дозволу, або гравірує, продає, ввозить до Сполучених Штатів, або має під своїм контролем чи володінням будь-який шаблон, призначений для друку дозволів, або робить будь-який відбиток, фотографію чи копію, подібні до будь-якої імміграційної чи неімміграційної візи, дозволу чи іншого документа, необхідного для в'їзду до Сполучених Штатів, або має у своєму розпорядженні відмітний папір, затверджений Генеральним прокурором або Комісаром Служби імміграції та натуралізації для друку таких віз, дозволів або документів; або

³⁹ Immigration Fraud. URL: <https://www.carmichaellegal.com/immigration-fraud#:~:text=Immigration%20Fraud%20Penalties&text=Penalties%20can%20include%20up%20to,1546>.

⁴⁰ Там само.

⁴¹ United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 18. CRIMES AND CRIMINAL PROCEDURE. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1546>

будь-яка особа, яка подає заяву на отримання імміграційної чи неімміграційної візи, дозволу чи іншого документа, необхідного для в'їзду до Сполучених Штатів або для в'їзду до Сполучених Штатів, представляє іншу особу, або фальшиво з'являється від імені померлої особи, або ухиляється чи намагається ухилятися від імміграційних законів, з'являючись під вигаданим ім'ям, не розкриваючи свою справжню особу, або продає чи іншим чином розпоряджається, або пропонує продати чи іншим чином розпоряджатися, або видає таку візу, дозвіл чи інший документ будь-якій особі, яка не уповноважена законом отримувати такий документ; або

будь-яка особа, яка свідомо під присягою або під страхом покарання за дачу неправдивих свідчень відповідно до параграфу 1746 розділу 28 Кодексу США підписує як правдиву будь-яку неправдиву заяву щодо суттєвого факту, дає свідчення під присягою щодо документа, який вимагається імміграційними законами чи правилами, або свідомо подає будь-яку таку заяву, свідчення під присягою чи інший документ, який не містить жодної розумної законодавчої чи фактичної підстави

Підлягає штрафу за цією статтею або позбавленню волі на строк не більше ніж 25 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння міжнародному тероризму), 20 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння розповсюдженню наркотиків, торгівлі людьми), 10 років (якщо злочин не було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму чи злочину, пов'язаному з торгівлею наркотиками).

(b) Той, хто використовує –

(1) документ, що посвідчує особу, знаючи (або маючи підстави знати), що документ не був виданий на законних підставах для користування власником,

(2) ідентифікаційний документ, знаючи (або маючи підстави знати), що документ є фальшивим, або

(3) підроблене посвідчення,

з метою виконання вимоги розділу 274A(b) Закону про імміграцію та громадянство карається *штрафом за цією статтею та/або позбавленням волі на строк не більше 5 років.*

(c) Цей розділ не забороняє будь-яку законно дозволена слідчу, захисну чи розвідувальну діяльність правоохоронного органу Сполучених Штатів, штату чи підрозділу штату чи розвідувального агентства Сполучених Штатів, а також будь-яку діяльність, дозволена відповідно до Розділу V Закону про боротьбу з організованою злочинністю 1970 року (примітка 18 USC prec. 3481)».

Параграф 1746 Розділу 28 Кодексу США⁴² «Заяви без присяги під страхом покарання за неправдиві свідчення» передбачає таке:

«Якщо згідно з будь-яким законом Сполучених Штатів або згідно з будь-яким правилом, положенням, розпорядженням чи вимогою, прийнятими відповідно до закону, будь-яке питання вимагається або дозволяється підкріплювати, засвідчувати, установлювати чи доводити заявою під присягою, таке питання може бути підтверджено, встановлено або доведено заявою без присяги, сертифікатом,

⁴² 28 U.S. Code § 1746. Unsworn declarations under penalty of per-jury. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28/1746>

підтвердженням або письмовою заявою такої особи як правдиве під страхом покарання за неправдиві свідчення у такій формі:

(1) Якщо це відбувається поза Сполученими Штатами: «Я заявляю (або засвідчую, підтверджую) під страхом покарання за неправдиві свідчення відповідно до законів Сполучених Штатів Америки, що вищезазначене є правдивим і правильним. Вчинено (дата). (Підпис)».

(2) Якщо це відбувається в межах Сполучених Штатів: «Я заявляю (або підтверджую, стверджую) під страхом покарання за неправдиві свідчення, що вищевикладене є правдивим і правильним. Виконано (дата). (Підпис)».

Параграф 1542 Кодексу США «Неправдиві відомості в заяві та використанні паспорта»⁴³:

«Будь-яка особа, що навмисно та свідомо надає будь-які неправдиві відомості в заяві на отримання паспорта з наміром забезпечити видачу паспорта Сполучених Штатів, або для власного використання, або для використання іншою особою, всупереч законам, що регулюють видачу паспортів, або правил, встановлених відповідно до таких законів; або

будь-яка особа, що навмисно і свідомо використовує або намагається використовувати або надає іншій особі для користування будь-який паспорт, видача якого була забезпечена будь-яким чином на підставі будь-якої неправдивої заяви, карається *штрафом за цією статтею, позбавленням волі на строк не більше 25 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму), 20 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння розповсюдженню наркотиків, торгівлі людьми), 10 років (якщо злочин не було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму чи злочину, пов'язаному з торгівлею наркотиками), або 15 років (у разі будь-якого іншого правопорушення).*

Параграф 1543 Кодексу США «Підробка або неправдиве використання паспорта»⁴⁴: «Будь-яка особа, яка фальшиво виготовляє, підробляє, псує або змінює будь-який паспорт або документ, який видається за паспорт, із наміром використовувати його; або Будь-яка особа, яка навмисно і свідомо використовує, або намагається використовувати, або надає іншій особі для користування будь-який такий фальшивий, підроблений, понівечений або змінений паспорт або документ, який нібито є паспортом, або будь-який паспорт, виданий на законних підставах, який став недійсним внаслідок події будь-якої передбаченої в ньому умови,

карається штрафом за цією статтею, позбавленням волі на строк не більше 25 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму), 20 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння розповсюдженню наркотиків, торгівлі людьми), 10 років (якщо злочин не було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму чи злочину, пов'язаному з торгівлею наркотиками), або 15 років (у разі будь-якого іншого правопорушення).

⁴³ 18 U.S. Code § 1542. False statement in application and use of passport. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1542>

⁴⁴ 18 U.S. Code § 1543 - Forgery or false use of passport. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1543>

Параграф 1544 Кодексу США «Неправомірне використання паспорта»⁴⁵:

«Будь-яка особа, що навмисно і свідомо використовує або намагається використовувати будь-який паспорт, виданий або призначений для використання іншою особою; або

будь-яка особа, що навмисно і свідомо використовує або намагається використовувати будь-який паспорт із порушенням умов або обмежень, що містяться в ньому, або правил, встановлених відповідно до законів, що регулюють видачу паспортів; або

будь-яка особа, яка навмисно і свідомо надає, розпоряджається або доставляє паспорт будь-якій особі для використання іншою особою, ніж тією, для якої він був спочатку зроблений і виданий, карається *штрафом за цією статтею, позбавленням волі на строк не більше 25 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму), 20 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння розповсюдженню наркотиків, торгівлі людьми), 10 років (якщо злочин не було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму чи злочину, пов'язаному з торгівлею наркотиками), або 15 років (у разі будь-якого іншого правопорушення).*

Параграф 1545 Кодексу США «Порушення правил безпечної поведінки»⁴⁶:

«Будь-яка особа, що порушує будь-яку безпечну поведінку або підробляє паспорт, належним чином отриманий і виданий відповідно до повноважень Сполучених Штатів, буде оштрафована відповідно до цього розділу та/або позбавлена волі на строк не більше 10 років».

Параграф 1541 Кодексу США «Видача без дозволу»⁴⁷ передбачає таке:

«Будь-яка особа, яка працює або стверджує, що працює на посаді у Сполучених Штатах або штаті, без законних повноважень надає, видає або перевіряє будь-який паспорт чи інший документ на кшталт паспорта будь-якої особи; або

будь-яка особа, будучи консульською посадовою особою, уповноваженою надавати, видавати або перевіряти паспорти, свідомо та навмисно надає, видає або перевіряє будь-який такий паспорт будь-якої особи, яка не є лояльною до Сполучених Штатів, незалежно від того, чи є вона громадянином чи ні, карається *штрафом за цією статтею, позбавленням волі на строк не більше 25 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму), 20 років (якщо злочин було вчинено з метою сприяння розповсюдженню наркотиків, торгівлі людьми), 10 років (якщо злочин не було вчинено з метою сприяння акту міжнародного тероризму чи злочину, пов'язаному з торгівлею наркотиками), або 15 років (у разі будь-якого іншого правопорушення).*

Велика Британія

У Великій Британії відсутні спеціальні склади правопорушення саме за надання недостовірної інформації щодо фактів, які можуть вплинути на міграцію. Водночас Закон про імміграцію 1971 року (Immigration Act 1971⁴⁸) містить статтю 24А «Обман», що влючає отримання, прагнення отримання дозволу на

⁴⁵ 18 U.S. Code § 1544 - Misuse of passport. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1544>

⁴⁶ 18 U.S. Code § 1545 - Safe conduct violation. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1545>

⁴⁷ 18 U.S. Code § 1541 - Issuance without authority. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1541>

⁴⁸ Immigration Act 1971. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/77/contents>

в'їзд, перебування у Сполученому Королівстві тощо за допомогою засобів, які включають обман. За такі діяння передбачена кримінальна відповідальність. Також стаття 26 наведеного Закону містить перелік правопорушень із категорії «інші», одним із найпоширеніших із яких Королівська прокуратура (The Crown Prosecution Service⁴⁹) визначає надання неправдивих свідчень – як особою, що має намір лишитись у країні, так і іншими особами (включаючи офіцерів поліції).

Окрім того, законодавство Великої Британії передбачає кримінальну відповідальність за підробку документів, створення, зберігання пристроїв для цього тощо. Це питання врегульоване Законом про імміграцію 1971 року (Immigration Act 1971⁵⁰). Частина III «Кримінальні провадження» (Criminal Proceedings) цього Закону містить перелік кримінальних правопорушень у наведеній сфері. Зокрема, стаття 24А «Обман» («Deception») передбачає таке:

«(1) Особа, яка не є британським громадянином, є винною у вчиненні злочину, якщо за допомогою засобів, які включають обман, – (а) отримує або прагне отримати дозвіл на в'їзд або перебування у Сполученому Королівстві; або (б) забезпечує або прагне забезпечити ухилення, відстрочку або скасування виконавчих дій проти неї.

(2) «Виконавчий захід» стосовно особи означає: (а) надання вказівок щодо її видворення зі Сполученого Королівства відповідно до Додатку 2 до цього Закону або розділу 10 Закону про імміграцію та притулок 1999 року; (б) видачу наказу про її депортацію відповідно до статті 5 цього Закону; або (с) її видворення зі Сполученого Королівства відповідно до вказівок або наказу про депортацію.

(3) Особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого цією статтею, несе відповідальність: (а) у спрощеному порядку – у виді *позбавлення волі на строк не більше шести місяців та/або штрафу, що не перевищує встановленого законом максимального розміру; або (б) засудження за обвинувальним актом – у виді позбавлення волі на строк до двох років та/або штрафу».*

Статтею 4 Закону про документи, що посвідчують особу 2010 року (Identity Documents Act 2010⁵¹) передбачено відповідальність за володіння фальшивими документами, що посвідчують особу, із неправомірним наміром:

«(1) Злочином є зберігання особою («О») із неправомірним наміром у володінні або під контролем «О»

(а) фальшивого документа, що посвідчує особу, про який «О» знає або вважає, що він є фальшивим,

(б) документа, що посвідчує особу, який був отриманий неправомірним шляхом і про який «О» знає або вважає, що він був отриманий неправомірним шляхом, або

(с) документа, що посвідчує особу, який належить іншій особі.

(2) Кожна з наведених нижче дій є неправомірним наміром:

(а) намір використати документ для з'ясування особистої інформації про «О»;

(б) намір дозволити або спонукати іншу особу використати документ для встановлення, з'ясування або перевірки особистої інформації про будь-яку іншу особу.

⁴⁹ The Crown Prosecution Service. URL: <https://www.cps.gov.uk/about-cps>

⁵⁰ Immigration Act 1971. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/77/contents>

⁵¹ Identity Documents Act 2010. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/40/section/4>

...

(4) Особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого цією статтею, підлягає, у разі засудження за обвинувальним актом, *позбавленню волі на строк до 10 років та/або штрафу*».

Стаття 5 «Пристрої (Apparatus), призначені або пристосовані для виготовлення фальшивих документів, що посвідчують особу» Закону про документи, що посвідчують особу 2010 року:

«(1) Злочином вважається, якщо особа («О») із забороненим наміром виготовляє або має у володінні чи під контролем «О»

(а) будь-який пристрій, який, наскільки відомо «О», є або був спеціально розроблений або пристосований для виготовлення фальшивих документів, що посвідчують особу, або

(б) будь-який предмет або матеріал, який, наскільки відомо «О», спеціально розроблений або пристосований для використання у виготовленні таких документів.

(2) Забороненим наміром є намір

(а) якщо особа виготовить фальшивий документ, що посвідчує особу, і

(б) щоб цей документ був використаний кимось для встановлення, з'ясування або перевірки особистої інформації про особу.

(3) особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого цією статтею, за обвинувальним вироком суду підлягає покаранню у виді *позбавлення волі на строк до 10 років та/або штрафу*.

При цьому частина 1 статті 9 наведеного Закону поняття «пристрої» (Apparatus) визначає як «будь-яке обладнання, механізми або пристрої, а також будь-які дроти або кабелі, разом із будь-яким програмним забезпеченням, що використовується разом із ними».

Стаття 6 цього Закону передбачає відповідальність за «володіння фальшивими документами, що посвідчують особу, без достатніх на те підстав»:

«(1) Злочином є володіння особою («О»), без достатніх на те підстав

(а) фальшивим документом, що посвідчує особу,

(б) документом, що посвідчує особу, який був отриманий неправомірним шляхом,

(с) документом, що посвідчує особу, який належить іншій особі,

(д) будь-яким пристроєм, який, наскільки відомо «О», є або був спеціально розроблений або пристосований для виготовлення фальшивих документів, що посвідчують особу, або

(е) будь-якими предметами або матеріалами, які, наскільки відомо «О», спеціально призначені або пристосовані для використання у виготовленні таких документів.

(2) Особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого цим розділом, підлягає відповідальності

(а) у разі засудження за обвинувальним актом – у виді *позбавлення волі на строк до 2 років та/або штрафу*, або

(б) у разі засудження в порядку спрощеного провадження – у виді *позбавлення волі на строк, що не перевищує максимального строку, та/або штрафу, що не перевищує встановленого законом максимального розміру*.

- (3) У підпункті (2)(b) «максимальний строк» означає
- (a) у Формулі-1... Шотландії – 12 місяців, і
 - (b) у Північній Ірландії – 6 місяців.
 - (c) в Англії та Уельсі – загальний строк у магістратському суді.

(4) У підрозділі (3)(c) посилання на загальний строк у магістратському суді в Англії та Уельсі слід читати – стосовно злочину, вчиненого до травня 2022 року, як посилання на 6 місяців.».

Стаття 1 Закону про підробку та контрафакцію 1981 року (Forgery and Counterfeiting Act 1981⁵²) передбачає відповідальність за «підроблення документів» (не застосовується до паспортів, оскільки підробка паспортів – окремий вид відповідальності, передбачений наведеним вище Законом про документи, що посвідчують особу 2010 року): «Особа визнається винною у підробленні, якщо вона виготовляє фальшивий документ із наміром використати його для того, щоб спонукати когось прийняти його за справжній, і на підставі такого прийняття вчинити або не вчинити якусь дію на шкоду собі або іншій особі».

Стаття 26А згаданого вище Закону про імміграцію 1971 року (Immigration Act 1971⁵³) передбачає відповідальність за виготовлення фальшивої реєстраційної картки:

- «(1) У цьому розділі «реєстраційна картка» означає документ, який
- (a) містить інформацію про особу (повністю або частково в електронному вигляді), та
 - (b) видається Державним секретарем особі у зв'язку із
 - (i) заявою про надання притулку (незалежно від того, подана вона чи ні), або
 - (ii) заявою про надання підтримки відповідно до розділу 4 Закону про імміграцію та притулок 1999 року (незалежно від того, подана вона чи ні).
- (2) У підрозділі (1) «заява про надання притулку» має значення, наведене в розділі 18 Закону про громадянство, імміграцію та притулок 2002 року.
- (3) Особа вчиняє злочин, якщо вона
- (a) виготовляє фальшиву реєстраційну картку
 - (b) змінює реєстраційну картку з наміром обманути або дати можливість обманути іншу особу,
 - (c) зберігає фальшиву або змінену реєстраційну картку без достатніх на те підстав,
 - (d) використовує або намагається використовувати фальшиву реєстраційну картку з метою, для якої вона була видана,
 - (e) використовує або намагається використовувати змінену реєстраційну картку з метою обману,
 - (f) виготовляє предмет, призначений для використання при виготовленні фальшивої реєстраційної картки,
 - (g) виготовляє предмет, призначений для використання при зміні реєстраційної картки з метою обману або надання можливості іншому обманути, або

⁵² Forgery and Counterfeiting Act 1981. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/45/section/1>

⁵³ Immigration Act 1971. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/77/section/26A>

(h) має у своєму володінні предмет, зазначений у пунктах (f) або (g), без достатніх на те підстав.

(4) У підрозділі (3) «фальшива реєстраційна картка» означає документ, призначений для того, щоб виглядати як реєстраційна картка.

(5) Особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого підпунктами (a), (b), (d), (e), (f) або (g) підрозділу (3), підлягає відповідальності

(a) у разі засудження за обвинувальним актом – у виді позбавлення волі на строк до десяти років та/або штрафу, або

(b) у разі засудження в порядку спрощеного провадження – у виді позбавлення волі на строк до шести місяців та/або штрафу, що не перевищує встановлений законом максимальний розмір.

(6) Особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого підпунктом (3)(c) або (h), підлягає відповідальності

(a) у разі засудження за обвинувальним актом – у виді *позбавлення волі на строк до двох років та/або штрафу*, або

(b) у разі засудження в порядку спрощеного провадження – у виді *позбавлення волі на строк до шести місяців та/або штрафу, що не перевищує встановлений законом максимальний розмір*.

(7) Державний секретар може своїм наказом

(a) внести зміни до визначення терміну «реєстраційна картка» в підрозділі (1);

(b) внести відповідні зміни до цього розділу.

(8) Наказ відповідно до підрозділу (7)

(a) має бути виданий на підставі законодавчого акта, і

(b) не може бути виданий, якщо проект не був представлений на розгляд і схвалений резолюцією кожної з палат Парламенту.»

Також стаття 26В Закону про імміграцію передбачає відповідальність за незаконне володіння імміграційною печаткою:

«(1) Особа вчиняє правопорушення, якщо вона без достатніх на те підстав володіє штампом імміграційної служби.

(2) Особа вчиняє злочин, якщо вона без достатніх на те підстав володіє копією імміграційного штампа.

(3) У цьому розділі

(a) «імміграційна печатка» означає пристрій, призначений для проставлення печаток на документах при здійсненні імміграційної функції,

(b) «копія імміграційної печатки» означає пристрій, призначений для проставлення печатки на документі таким чином, щоб він виглядав як такий, що був проставлений при здійсненні імміграційної функції, і

(c) «імміграційна функція» означає функцію співробітника імміграційної служби або Державного секретаря відповідно до Імміграційних законів.

(4) Особа, винна у вчиненні злочину, передбаченого цим розділом, підлягає відповідальності

(a) у разі засудження за обвинувальним актом – у виді позбавлення волі на строк до двох років та/або штрафу, або

(b) у разі засудження в порядку спрощеного провадження – у виді позбавлення волі на строк до шести місяців та/або штрафу, що не перевищує встановленого законом максимального розміру».

При цьому Королівська прокуратура (The Crown Prosecution Service⁵⁴) надала коментар⁵⁵ щодо статті 26 (А) Закону 1971 року, де зазначено, що НАВА визнало злочином отримання електронного дозволу на подорож (ЕТА) шляхом обману. Документальні правопорушення (Documentary offences) зазвичай переслідуються відповідно до Закону про ідентифікаційні документи 2010 року (Identity Documents Act 2010 – IDA⁵⁶), який передбачає вищий максимальний термін покарання у виді *10 років позбавлення волі*. Форма судового розгляду: відповідно до Керівництва щодо розподілу багато справ підходять для спрощеного судового розгляду, але деякі з них можуть бути згодом передані для винесення вироку, оскільки злочини, пов'язані з порушенням імміграційного контролю, вважаються серйозними та заслуговують стримуючих вироків.

Це правопорушення є широким за сферою дії і може бути застосовано до низки ситуацій, таких як:

- прагнення проникнути до країни, а також факт проникнення;
- заходи, вжиті для того, щоб залишитися у Великій Британії, такі як запобігання або відстрочка вивезення;
- шукачі притулку, яким не вдалося отримати притулок, шукають *притулку під іншим іменем*.

Щоб довести обман, зазвичай потрібно отримати прямі докази від посадовця імміграційної служби, якого обманули. *Обман включає і мовчазне пред'явлення фальшивого паспорта*.

Також у коментарі наводиться відповідна судова практика, яка є обов'язковою до застосування.

Суд у справі R v Heng Pit Ding [2010] EWCA Crim 1979⁵⁷ резюмував низку принципів вироку з посиланням на попередні справи, зокрема R v Ovieriakhi [2009] EWCA Crim 452⁵⁸ та R v Kolawole [2005] 2 Cr. додаток P (C) 14⁵⁹: справи щодо паспортів містять корисні вказівки щодо покарання – це поширений тип злочину, який може підірвати систему імміграційного контролю, і буде розглядатися дуже серйозно; доброзичливість і особисті пом'якшення мають дуже обмежене значення, і у випадках такого роду слід засуджувати на основі стримування.

Правопорушення згідно із Законом про ідентифікаційні картки 2006 року (що були замінені на правопорушення відповідно до Закону про ідентифікаційні документи 2010 року) не є більш серйозними, ніж правопорушення відповідно до розділу 24А(1) Закону 1971 року (вчинені із використанням фальшивого документа), які мають максимальну відповідальність – *2 роки позбавлення волі* (діапазон покарань за злочини, передбачені Законом 2006 року, – *10 років* –

⁵⁴ The Crown Prosecution Service. URL: <https://www.cps.gov.uk/about-cps>

⁵⁵ Immigration - Annex 1 Tables of Immigration Offences. URL: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/immigration-annex-1-tables-immigration-offences>

⁵⁶ Identity Documents Act 2010. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/40/contents/enacted>

⁵⁷ Computer Aided Transcript of the Stenograph Notes of WordWave International Limited A Merrill Communications Company 165 Fleet Street London EC4A 2DY Tel No: 020 7404 1400 Fax No: 020 7831 8838 (Official Shorthand Writers to the Court). URL: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2010/1979.html>

⁵⁸ Computer Aided Transcription by Wordwave International Ltd (a Merrill Communications Company) 190 Fleet Street, London EC4 Telephone 020-7421 4040 (Official Shorthand Writers to the Court). URL: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2009/452.html>

⁵⁹ Computer Aided Transcript of the Stenograph Notes of Smith Bernal Wordwave Limited 190 Fleet Street London EC4A 2AG Tel No: 020 7404 1400 Fax No: 020 7831 8838 (Official Shorthand Writers to the Court). URL: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2004/3047.html>

повинен був задовольнити найгірший можливий випадок, такий як виготовлення та розповсюдження фальшивих документів на комерційній основі з метою отримання значної вигоди).

Вказівки щодо вироку у справі *R v Kolawole* щодо правопорушень, передбачених Законом про підробку 1981 року, застосовуються до правопорушень, передбачених Законом про ідентифікаційні картки, і до правопорушень, передбачених Законом 1971 року: коли фальшивий паспорт утримується або використовується з метою проходження імміграційного контролю, відповідне покарання за явку з повинною добросовісною особою становить 12–18 місяців.

Також Стаття 26 Закону про імміграцію 1971 року (*Immigration Act 1971*⁶⁰) передбачає загальні правопорушення у зв'язку із виконанням Закону:

«(1) Особа визнається винною у вчиненні правопорушення, що карається за вироком суду за правилами спрощеного провадження штрафом у розмірі, що не перевищує рівень 5 за стандартною шкалою, та/або позбавленням волі на строк не більше шести місяців у будь-якому з таких випадків

(а) якщо без поважних причин вона відмовляється або не з'являється для проходження обстеження відповідно до Додатку 2 до цього Закону;

(б) якщо без обґрунтованого виправдання відмовляється або не може надати чи пред'явити під час перевірки будь-яку інформацію або документи, якими вона володіє;

(с) якщо вона робить імміграційному офіцеру або іншій особі, яка законно діє на виконання відповідного закону, декларацію, заяву або запевнення, про які вона знає, що вони є неправдивими і не відповідають дійсності;

(d) якщо без законних повноважень змінює свідоцтво про право, дозвіл на в'їзд, дозвіл на роботу або інший документ, виданий або виготовлений відповідно до або для цілей цього Закону, або використовує для цілей цього Закону, або має у своєму розпорядженні для такого використання будь-який паспорт, свідоцтво про право, дозвіл на в'їзд, дозвіл на роботу або інший документ, про який вона знає або має обґрунтовані підстави, що він фальшивий;

(e) якщо без поважних причин вона не може заповнити та пред'явити посадковий талон або картку на посадку відповідно до будь-якого наказу згідно з Додатком 2 до цього Закону;

(f) якщо без поважних причин не виконує будь-яку вимогу нормативних актів відповідно до розділу 4(3) або наказу відповідно до розділу 4(4) вище;

(g) якщо без достатніх підстав перешкоджає співробітнику імміграційної служби або іншій особі, яка діє на законних підставах, при виконанні цього Закону;

(h) якщо без поважних причин особа не виконує вказівку відповідно до пункту 1(б) Додатку 2 (вказівка про переміщення контейнера з метою проведення обшуку).

...

(3) «Відповідний нормативно-правовий акт» означає

(а) цей Закон

(б) Закон про імміграцію 1988 року (*Immigration Act 1988*)

(с) Акт про притулок та імміграційні апеляції 1993 року (за винятком розділів 4 або 5);.

⁶⁰ *Immigration Act 1971*. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/77/section/26>

(d) Закон про імміграцію та притулок 1999 року (крім частини VI) або
(e) Закон про громадянство, імміграцію та притулок 2002 року (крім частини 5)»

Просте неповідомлення офіцеру імміграційної служби про суттєві факти не буде вважатися правопорушенням, оскільки на відповідача не покладається обов'язок бути відвертим. Також неправдиве представлення має бути «суттєвим» у тому сенсі, що воно могло би вплинути на рішення дозволити в'їзд (справа *R v. Secretary of State for the Home Department*⁶¹).

Злочин перешкоджання офіцеру імміграційної служби або іншій особі, яка діє на виконання Закону, вимагає фізичної чи іншої протиправної діяльності. Якщо перешкода пов'язана з відмовою щось зробити, відповідно до Закону повинен існувати обов'язок виконати те, що вимагає імміграційна служба, наприклад, надати дозвіл.

III. Висновки

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що правове регулювання відповідальності за надання міграційним органам недостовірних відомостей з метою отримання документів, які посвідчують особу або підтверджують її спеціальний статус (міграційне шахрайство), ґрунтується на загальних засадах та стандартах у сфері міграційної політики.

Як показує проведений аналіз, незважаючи на особливості регулювання зазначених питань у кожній державі, спільними для законодавства усіх країн є такі положення.

Насамперед, слід відмітити, що законодавством докладно регламентуються питання щодо підстав та порядку притягнення до відповідальності за діяння, пов'язані з наданням міграційним органам підроблених документів або недостовірної інформації (міграційного шахрайства).

Відповідальність за вказані дії встановлюється як спеціальними законами, що регулюють суспільні відносини у міграційній сфері, так і спеціальними або «загальними» нормами щодо шахрайства та підроблення документів, передбаченими Кримінальними кодексами (законами) зазначених вище держав, диспозиціями яких можуть охоплюватися й діяння, що стосуються міграційного шахрайства.

У всіх країнах запроваджено переважно кримінальну відповідальність за вказані дії і лише частково, в окремих випадках застосовуються адміністративні стягнення, у тому числі, адміністративне видворення (депортація). Види кримінальних покарань варіюються від громадських робіт до позбавлення волі. Однак найбільш розповсюдженими є штраф (іноді до 100 тисяч євро) та позбавлення волі (у деяких випадках, за наявності обтяжуючих обставин – на строк до шістнадцяти років).

Фактично в усіх країнах спостерігається тенденція щодо посилення кримінальної відповідальності за нелегальну міграцію, підробку документів та надання недостовірних відомостей міграційним органам. При цьому згідно із чинним законодавством до кримінальної відповідальності можуть притягуватися

⁶¹ *R v. Secretary of State for the Home Department, Ex parte Onibiyo*. URL: https://www.refworld.org/cases,GBR_CA_CIV,3ae6b6db14.html

як іноземці (мігранти, біженці), так і особи-громадяни, у тому числі службові особи відповідних держав, які в різний спосіб сприяють таким діям.

Проте, визначаючи пріоритетність адміністративної або кримінальної відповідальності за міграційне шахрайство, слід враховувати, що запровадження та посилення кримінальної відповідальності за вищезазначені правопорушення відбувається **виключно в контексті** необхідності запобігання та протидії нелегальній міграції, незаконному перетину державного кордону, незаконному в'їзду та перебуванню іноземних громадян, які у досліджуваних країнах останнім часом набули масового характеру. Їх наслідки становлять загрозу для громадського порядку, стабільності та суспільної безпеки названих держав, що, своєю чергою, відображається на виді та мірі відповідальності, що встановлюється у цих державах з метою перешкоджання цим явищам.

Слід зазначити, що законодавством досліджуваних країн не передбачено спеціальної відповідальності свідків та перекладачів **саме** за надання міграційним органам завідомо неправдивих відомостей під час підтвердження (ідентифікації) особи. Натомість така відповідальність може наставати за вчинення передбачених кримінальними законами будь-яких «загальних» дій щодо надання неправдивих свідчень або пояснень, надання неправильного перекладу або фальсифікації документів, що перекладаються, тощо.

Таблиця «Узагальнення відомостей щодо відповідальності за міграційне шахрайство в іноземних державах»

№	Країна	Загальне законодавство	Спеціальне законодавство	Зміст правопорушення	Наслідки вчинення правопорушення
1.	США	18-й титул Зводу законів США «Злочини і кримінальний процес» – Федеральний кримінальний кодекс (United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 18 – Crimes and Criminal Procedure ⁶²), параграфи 1542, 1543, 1544, 1545, 1546,	–	1) подання заяви на отримання імміграційної чи неімміграційної візи, дозволу чи іншого документа, необхідного для в'їзду / виїзду зі США представлення іншою особою особу, в тому числі померлої, вигаданої; 2) продаж, пропонування до продажу віз та інших імміграційних / еміграційних документів без наявності на те повноважень; 3) подання неправдивих свідчень, лжесвідчення під присягою, подання неправдивих заяв, документів, що містять неправдиву інформацію;	Штраф або позбавленню волі до 10 років (позбавлення волі до 20 років – якщо правопорушення пов'язане з торгівлею наркотиками, до 25 років – якщо правопорушення пов'язане з міжнародним тероризмом, вчиненням терористичних актів тощо)

⁶² United States Code, 2006 Edition, Supplement 4, Title 18 – Crimes and Criminal Procedure. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18>

				<p>1) подання неправдивих відомостей для отримання паспорта громадянина США (як для себе, так і для інших осіб); 2) надання в користування іншій особі паспорту, використання чужого паспорту; 3) виготовлення фальшивого, підробка, псування або зміна паспорту або документа, який видається за паспорт; 4) видача, перевірка таких паспортів посадовою особою консульської установи</p>	
2.	Великобританія	—	<p>Закон про імміграцію 1971 року (Immigration Act 1971⁶³), статті 26, 26А, 26В, Закон про документи, що посвідчують особу 2010 року (Identity Documents Act 2010⁶⁴), статті 4, 5, 6; Закон про підробку та контрафакцію 1981 року (Forgery and</p>	<p>отримання дозволу на в'їзд або перебування у Сполученому Королівстві через обман (обман включає мовчазне пред'явлення фальшивих документів, надання неправдивої заяви, інформації імміграційній службі під час вчинення будь-якого правопорушення);</p>	<p>Штраф, позбавлення волі до 2 років;</p>

⁶³ Immigration Act 1971. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/77/contents>

⁶⁴ Identity Documents Act 2010. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/40/section/4>

			Counterfeiting Act 1981 ⁶⁵)	1) отримання фальшивих паспортів, інших документів, що посвідчують особу, отримання документів неправомірним шляхом, документів, що належать іншим особам; 2) володіння, виготовлення тощо пристроїв, що призначені або пристосовані для виготовлення фальшивих документів, що посвідчують особу;	Штраф та / або позбавлення волі до 10 років
				володіння фальшивими документами;	Штраф та / або позбавлення волі до 2 років
				виготовлення фальшивих документів (крім паспортів) з наміром використати їх для того, щоб спонукати когось прийняти його за справжній	В законі санкція прямо не передбачена
				виготовлення фальшивих реєстраційних карток, надання неправдивих свідчень щодо себе та інших осіб	Штраф та / або позбавлення волі до 10 років; штраф та / або позбавлення волі до 6 місяців (за спрощеним провадженням)
				володіння штампом (печаткою) імміграційної служби	Штраф та / або позбавлення волі до 2 років; штраф та / або позбавлення волі до 6 місяців (за спрощеним провадженням)

⁶⁵ Forgery and Counterfeiting Act 1981. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/45/section/1>

				зміна свідоцтва про право, дозволу на в'їзд, дозволу на роботу або іншого документа, виданого або виготовленого відповідно до імміграційного законодавства або володіння таким документом,	штраф у розмірі, що не перевищує рівень 5 за стандартною шкалою, або позбавленням волі на строк не більше 6 місяців (за спрощеним провадженням)
3.	Нідерланди	Кримінальний кодекс (Wetboek van Strafrecht ⁶⁶), статті 207, 225, 226, 227	—	1) надання неправдивої заяви під присягою – усно чи письмово, особисто чи спеціально уповноваженою особою; 2) підробка документів;	позбавлення волі до 6 років та / або штраф 4 категорії
				службове підроблення документів	позбавлення волі до 7 років та / або штраф 5 категорії
				неправдиві заяви для використання в автентичних правочинах, підробка документів, біометричних характеристик,	позбавлення волі до 6 років та / або штраф 5 категорії
				навмисне ненадання правдивої інформації для отримання вигоди, пільг, компенсацій, тощо, надання відповідної інформації невчасно	позбавлення волі до 4 років та / або штраф 5 категорії
				неправомірне використання персональних даних (крім біометричних)	позбавлення волі до 5 років та / або штраф 5 категорії

⁶⁶ Wetboek van Strafrecht. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2023-10-01#BoekDerde>

				Надання неправдивої інформації (крім підробки), ненадання необхідної інформації своєчасно, якщо ця інформація є важливою для визначення права чи права цієї чи іншої особи на допомогу чи компенсацію	Позбавлення волі до 6 місяців, штраф 3 категорії
4.	Італія	Кримінальний кодекс Італійської республіки ⁶⁷ (Codice Penale Italiano) статті 235, 372, 495, 495 ¹ , 496	Консолідований закон «Про імміграцію та правила щодо іноземців в Італійській республіці» від 25 липня 1998 року №286, статті 6, 8,10,10 ² , 12	подання неправдивих документів або підроблених документів чи фальшивих сертифікатів на підтримку заявки на отримання візи	Позбавлення волі від 1 до 6 років
				підбурювання або пособництво, спрямоване на незаконний в'їзд іноземців або біженців до країни	Позбавлення волі від 2 до 6 років
				підробка міграційних документів за сприяння службової особи	Позбавлення волі від 3 до 10 років
				неправдиві заяви для використання в автентичних правочинах або їх частинах, підробка документів	Позбавлення волі від 3 до 10 років
				подання неправдивих відомостей та документів з метою незаконного в'їзду, неправдиве повідомлення уповноваженій	Позбавлення волі від 2 до 6 років та штраф

⁶⁷ Codice Penale Italiano URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/sommario/codici/codicePenale>

				службовій особі інформації щодо свого статусу чи щодо іншої особи	
				шахрайські дії, спрямовані на перешкодження впізнанню себе чи інших осіб шляхом зміни частин свого тіла чи тіла іншої особи з метою запобігання ідентифікації або перевірки	Позбавлення волі від 1 до 6 років
				неправдиве свідчення під час допиту у якості свідка щодо підтвердження особи біженця (мігранта)	Позбавлення волі від 1 до 6 років
				навмисна підробка документів, скоєна за допомогою чи сприяння службової особи	Позбавлення волі від 3 до 10 років
				порушення іноземцем (біженцем) процедури видворення	Позбавлення волі від 1 до 4 років
				незаконний в'їзд і перебування на території Італійської держави.	Штраф
5.	Франція	Кодекс в'їзду та перебування іноземців і право на притулок (Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du		1) надання фальшивих документів, що посвідчують особу, отримання документів неправомірним шляхом, використання документів, що належать іншим особам	Штраф та позбавлення волі до 1 року

	droit d'asile ⁶⁸), статті L 611-3, L 624-1 L- 821-1, L 822-1, L 824-3	Закон про контрольовану імміграцію, ефективне право на притулок та успішну інтеграцію 2018 року (Pour une immigration maîtrisée, un droit d'asile effectif et une intégration réussie 2018 ⁶⁹) статті 35, 36	шахрайство або неправомірна діяльність уповноважених службових осіб під час виконання функцій держави щодо оформлення особи у якості біженця	Штраф та позбавлення волі до 5 років
	Кримінальний кодекс Франції стаття (Code Penal ⁷⁰) L 131-30, L 313-2, L 434- 13, L 434-14, L 434-18, L 434-22,		використання фальшивих документів під час проходження міграційного контролю	Штраф та позбавлення волі до 1 року
			виготовлення фальшивих документів (крім паспортів) з наміром використати їх для того, щоб спонукати когось прийняти його за справжній	Штраф та позбавлення волі до 5 років
			надання неправдивих свідчень, пояснень щодо себе та інших осіб, навмисне незаповненої міграційної декларації	Штраф та позбавлення волі до 1 року
			шахрайське свідчення на підтвердження того чи іншого факту з метою надання завідомо неправдивих відомостей або пояснень	Штраф та позбавлення волі до 5/7 років
			спотворення, фальсифікація або перекручування	Штраф та позбавлення волі до 5/7 років

⁶⁸ Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070158/

⁶⁹Loi n° 2018-778 du 10 septembre 2018 pour une immigration maîtrisée, un droit d'asile effectif et une intégration réussie. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037381808>

⁷⁰ Code Penal. URL: <https://codes.droit.org/PDF/Code%20p%C3%A9nal.pdf>

				перекладачем змісту слів або документів, що перекладаються	
6	Німеччина	Кримінальний кодекс Strafgesetzbuch (StGB ⁷¹), стаття 263, 267, 269, 281	Закон про притулок 1992 року (Asylgesetz 26.06.1992 ⁷²), Розділ 10, статті 84, 84 a, 85, 86	1) надання неправдивої заяви або підробка документів	позбавлення волі до 5 років та / або штраф
				службове підроблення документів, використання фальшивого документу для обману в правових операціях	Позбавлення волі до 5 років та / або штраф
			Закон про проживання, роботу та інтеграцію іноземців на федеральній території 2004 року (Aufenthaltsgesetz – AufenthG 2004 ⁷³), Розділ 9, статті 95, 98	неправдиві заяви для використання в автентичних правочинах, підробка документів	Позбавлення волі до 5 років та / або штраф
				навмисне ненадання правдивої інформації для отримання вигоди, пільг, компенсацій, тощо, надання відповідної інформації невчасно або не в повному обсязі	Позбавлення волі до 5 років та / або штраф
				неправомірне використання персональних даних	Позбавлення волі до 1 року та / або штраф
				навмисне знищення паспорту, перебуває у країні без посвідки на проживання, несанкціоноване проникнення до країни,	Позбавлення волі до 1 року та / або штраф

⁷¹ Strafgesetzbuch (StGB). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb>

⁷² Asylgesetz (AsylG). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/asylvfg_1992/BJNR111260992.html

⁷³ Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Aufenthaltsgesetz – AufenthG). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004

			невиконання заходів ідентифікації під час проходження міграційного контролю	Позбавлення волі до 1 року та / або штраф
			порушення вимоги надання міграційної звітності, отримано дозволу на проживання у випадку надання неправдивої інформації або фальсифікованих (підробних) документів	Позбавлення волі до 1 року та / або штраф
			шахрайські дії, спрямовані на надання неправдивих документів чи приховування справжніх фактів під час проходження міграційного контролю	Позбавлення волі до 5 років та / або штраф
			фальсифікація доказових даних з метою введення в оману посадових осіб	Позбавлення волі до 5 років та / або штраф
			навмисне чи з необережності не надання документу, який посвідчує особу або не надання його вчасно	Адміністративний штраф
			спонукання або підтримка іноземця надати неправдиву або неповну інформацію під час проходження міграційної процедури	Позбавлення волі до 3 років та / або штраф
			спонукання або підтримка іноземця надати	Позбавлення волі до 5 років та / або штраф

				неправдиву або неповну інформацію під час проходження міграційної процедури, що призвело до тяжких наслідків	
7.	Польща		Закон Польщі про іноземців (Ustawa o cudzoziemcach) ⁷⁵ .	порушення вимог закону щодо перебування іноземців на території країни (адміністративне стягнення)	Штраф чи анулювання виданих документів на тимчасове проживання чи на працевлаштування із подальшим поверненням особи до місця її постійного проживання
		Кримінальний Кодекс Польщі (Kodeks postępowania karnego) (Ст.233) ⁷⁴		надання неправдивих показань або неправдивих свідчень, документів	Позбавлення волі на строк від 6 місяців до 8 років.
				надання неправдивих показань або неправдивих свідчень експертом, перекладачем, надання неправдивого висновку або перекладу	Позбавлення волі на строк від одного до 10 років.
				підробка документів, у тому числі й тих що засвідчують особу з використанням даних іншої особи	позбавлення волі на строк до одного року або тимчасове позбавлення волі, або іспитовий нагляд, або

⁷⁴ Кримінальний кодекс Польщі (Kodeks postępowania karnego). Ст. 233. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dziennik-ustaw/kodeks-karny-16798683/art-233>

⁷⁵ Закон про іноземців. URL: <https://lexlege.pl/ustawa-o-cudzoziemcach/dzial-viii-kontrola-legalnosci-pobytu-cudzoziemcow-na-terytorium-rzeczypospolitej-polskiej-i-zobowiazanie-cudzoziemca-do-powrotu/8038/>

					громадські роботи, або штраф
				надання завідомо неправдивої інформації, приховування правочинів, знищення чи підробка документів	позбавлення волі на строк до 2-х років або штраф
8.	Латвія	Кримінальний Кодекс Латвії ⁷⁶ (Criminal Law) (ст. 215. ¹ , 272, 275 та 275. ¹).	-	надання суду або контролюючій особі процесуального права завідомо неправдивої інформації, приховування, знищення чи підробка документів.	Позбавлення волі на строк до 2-х років або іспитовий нагляд, або громадські роботи, або штраф з позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю певного виду або повністю. видів або на певну роботу, або право обіймати певну посаду на строк від 2-х років до 5-ти років.
				надання неправдивої інформації державній установі	Тимчасове позбавлення волі або випробувальний нагляд, або громадські роботи, або адміністративний штраф.

⁷⁶ Кримінальний кодекс Латвії. (Criminal Law).URL: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/88966>

				підроблення документів у тому числі й тих, що засвідчують особу з використанням даних іншої особи.	Позбавлення волі на строк до одного року або тимчасове позбавлення волі, або іспитовий нагляд, або громадські роботи, або штраф
9.	Литва	Кримінальний кодекс Литви. REPUBLIC OF LITHUANIA CRIMINAL CODE (Розд.42 ст 300, 304, 233 235) ⁷⁷ .	-	виготовлення підроблення, зберігання, транспортування, пересилання, використання завідомо фальшивого документа або завідомо підробленого оригіналу документа	Штраф або позбавлення волі на строк до 3 років
				підроблення, зберігання, перевезення, пересилання, використання чи перероблення посвідчення особи, паспорта, посвідчення водія чи свідоцтва державного соціального страхування	Позбавлення волі на строк до 4-х років
				виготовлення підроблення, зберігання, транспортування, пересилання, використання завідомо фальшивого документа або завідомо підробленого оригіналу документа, якщо це завдало шкоди	Позбавлення волі на строк до 6-ти років

⁷⁷ Кримінальний кодекс Литви. REPUBLIC OF LITHUANIA CRIMINAL CODE. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=rivwzvpvg&documentId=a84fa232877611e5bca4ce385a9b7048&category=TA>
D

				у великому розмірі	
				надання неправдивих відомостей органу або працівнику з метою одержання документа або довідки	Громадські роботи або штраф, або арешт (на строк за рішенням суду)
				надання неправдивих показань як свідок чи потерпілий або вчинення як перекладач завідомо неправильного перекладу під час досудового розслідування та/або суду	Громадські роботи або штраф, або позбавлення волі на строк до 2-х років.

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*